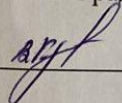

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та консалтингу

Затверджено
Вченою радою Факультету податкової
справи, обліку та аудиту
протокол від «14» 09 2022 р. № 2
Голова Вченої ради Факультету

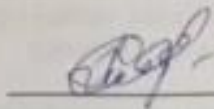

В.М. Краєвський

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з навчальної дисципліни
«Консолідація фінансової звітності»
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Облік і оподаткування в управлінні
підприємницькою діяльністю»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь 2022

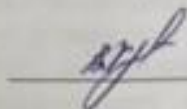
Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами», затвердженої Науково-методичною радою Університету «18» 08. 2022 р. (протокол № 7).

Укладач:

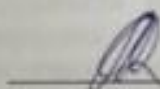

Т. М. Сторожук, доцент, к.е.н.,
доцент кафедри обліку та консалтингу

Рецензенти:

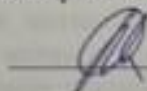
В. М. Красвський, професор, д.е.н.,
в. о. декана факультету податкової справи,
обліку та аудиту, професор кафедри
облікових технологій та бізнес-аналітики

О. П. Колісник, доцент, к.е.н.,
в.о. завідувача кафедри обліку та консалтингу

Розглянуто і схвалено кафедрою обліку та консалтингу,
протокол від «2» вересня 2022 р. № 3

В.о. завідувача кафедри

О. П. Колісник, доцент, к.е.н.

ЗМІСТ	стор.
1. Передмова	4
2. Ціль та мета	4
3. Пояснення за розділами та темами	5
4. Рекомендована література	53

1. Передмова

В сучасних умовах господарювання, в умовах нестабільності, наявності криз та ризиків все більшого поширення набуває форма господарювання підприємств у вигляді об'єднань декількох підприємств як єдиного цілого. Інтенсивна економічна інтеграція, розвиток міжнародних фінансових ринків, експорт капіталів та утворення спільних підприємств, транснаціональних корпорацій та іншого роду об'єднань підприємств призвели до необхідності складання консолідованої фінансової звітності.

Стратегія реформування системи бухгалтерського обліку в Україні, передбачає застосування світового досвіду зі складання та представлення фінансової звітності за міжнародними стандартами, що характерно для більшості країн з розвинутою інфраструктурою ринкових відносин. Максимальна інтеграція та приведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів є необхідною умовою її активної співпраці з усіма цивілізованими зарубіжними країнами і розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств. Створення різного роду груп та об'єднань підприємств потребує складання консолідованої звітності, що вимагає від облікових працівників відповідних знань та умінь. Вимоги часу потребують глибоких і всеохоплюючих знань і досвіду не стільки у сфері ведення бухгалтерського обліку, як формування та представлення фінансової звітності, яка є публічною. Крім того, сучасний бухгалтер повинен мати широкий кругозір і спектр знань в різних областях: фінансах, економіці, менеджменті, маркетингу, інформаційних технологіях тощо.

Основою управління корпоративних структур є інформація консолідованої фінансової звітності, як система узагальнених показників за звітний період про фінансово-майновий стан, фінансові результати, рух грошових коштів та власний капітал учасників об'єднання як єдиної економічної одиниці. Складання консолідованої фінансової звітності є складним процесом. Формування показників фінансової звітності групи підприємств як єдиної економічної одиниці передбачає процеси елімінування. Консолідовану фінансову звітність вважають атрибутом високорозвинутої ринкової економіки, яка дозволяє збалансовувати інтереси користувачів.

Все це зумовило необхідність формування сучасних економічних знань при підготовці фахівців з обліку і оподаткування на основі вивчення фінансових та обліково-аналітичних дисциплін, серед яких чільне місце посідає і курс «Консолідація фінансової звітності».

Курс «Консолідація фінансової звітності» є одним з профільюючих для підготовки магістрів зі спеціальності «Облік і оподаткування».

2. Ціль та мета

Метою дисципліни «Консолідація фінансової звітності» є отримання теоретичних знань про зміст, структуру та методіку формування показників консолідованої фінансової звітності, процеси консолідації, а також набуття практичних навичок складання форм звітності для забезпечення загальних інформаційних потреб широкого кола користувачів, які покладаються на неї, як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття економічних рішень.

Завданнями дисципліни «Консолідація фінансової звітності» є:

- засвоєння основних термінів та основної концепції консолідації фінансової звітності;
- ознайомлення з концептуальними засадами консолідації фінансових звітів материнського та усіх дочірніх підприємств;
- оволодіння міжнародними та вітчизняними підходами до консолідації фінансової звітності, аналізом та контролем її показників;
- складання форм фінансової звітності відповідно до вимог та правил консолідації;
- надання здобувачам розуміння підходів до визнання та розкриття статей консолідованих фінансових звітів, вибору та встановлення облікових політик і облікових оцінок групи;

- оцінка та формування достовірної інформації у консолідованій фінансовій звітності про активи, зобов'язання, власний капітал групи;
- розуміння методики формування основних показників консолідованих фінансових звітів.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому під керівництвом викладача здійснюється детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формується вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання поставлених завдань. У структурі практичного заняття домінує самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Правильно організовані практичні заняття мають важливе виховне та практичне значення (реалізують дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою) і орієнтовані на вирішення наступних завдань:

- поглиблення, закріплення і конкретизацію знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок, необхідних в майбутній професійній діяльності.

Практичні заняття поєднують повторення та опрацювання теоретичних питань лекційного заняття, нормативно-законодавчих актів, рекомендованої літератури та виконання конкретних ситуаційних завдань та виробничих ситуацій з формування показників і складання форм консолідованої фінансової звітності, що дозволяє забезпечити внутрішніх та зовнішніх користувачів інформацією для прийняття найбільш оптимальних управлінських рішень.

Практичні заняття надають можливість детально розгляду студентами окремих теоретичних положень дисципліни та формування вмінь і навичок їх практичного застосування при вирішенні конкретних виробничих ситуацій.

Мета практичних занять розширення, поглиблення й деталізація теоретичних знань, отриманих на лекціях та у процесі самостійної роботи і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення вмінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.

Мета практичних занять з дисципліни «Консолідація фінансової звітності» навчитися застосовувати на практиці теоретичні знання для виконання конкретних ситуаційних завдань та виробничих ситуацій з підготовки даних та складання форм консолідованої фінансової звітності.

Ціль практичних занять з дисципліни «Консолідація фінансової звітності» - підготовка висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування, які володіють сучасними засобами та методами ведення обліку та складання звітності.

3. Пояснення за розділами та темами

Модуль 1. Теоретичні основи та концептуальні засади консолідації фінансових звітів

Змістовний модуль 1. Правові основи та концептуальні засади консолідації фінансових звітів

Тема 1. Суть і види об'єднань підприємств

1. Зміст теми

1.1. Поняття і види об'єднань підприємств, їх цілі та завдання

Форма господарювання підприємств у вигляді об'єднань декількох підприємств як єдиного цілого. Найбільш вагомим прерогатив об'єднання. Поняття про об'єднання та господарське об'єднання, державне (комунальне) господарське об'єднання. Мотиви до об'єднання. Типи об'єднань.

1.2. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств

Види та організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Види об'єднань підприємств відповідно до нормативних документів (згідно ГКУ, П(С)БО тощо). Договірні і статутні об'єднання. Поняття про асоціацію, корпорацію, консорціум, концерн, конгломерат, асоційовані підприємства, холдингові компанії, ПФГ тощо.

1.3. Правовий статус підприємства — учасника об'єднання підприємств

Права та обов'язки підприємств — учасників господарського об'єднання. Права та обов'язки підприємств — учасників державного або комунального господарського об'єднання. Виконавчий орган господарського об'єднання. Вирішення спорів, що виникають між учасниками об'єднання. Припинення об'єднання підприємств. Реорганізація господарського об'єднання. Ліквідація господарського об'єднання. Правове положення промислово-фінансових груп.

2. Пояснення основних термінів і понять

Об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.

Господарське об'єднання – це організаційно оформлена група підприємств, інших господарських організацій низової ланки економіки різних форм власності, яка створюється з метою координації діяльності своїх учасників, об'єднання їхніх зусиль для вирішення соціальних та економічних завдань.

Асоціація — договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації.

Концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності.

Конгломерат — статутне об'єднання підприємств, які здійснюють спільну діяльність на основі добровільної централізації функцій виробництва, науково-технічної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також для організації комерційного обслуговування.

Промислово-фінансова група є об'єднанням, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевої продукції.

Асоційовані підприємства (господарські організації) — це група суб'єктів господарювання — юридичних осіб, пов'язаних відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі у статутному фонді та/або управлінні.

Холдингова компанія - суб'єкт господарювання, що володіє контрольним пакетом акцій дочірнього підприємства (підприємств).

Термін «**консолідація**» (лат. Consolidatio – зміцнення, об'єднання) означає процеси укріплення, об'єднання, згуртування.

3. Практичне заняття № 1.1.

Мета: навчитися розрізняти різні варіанти об'єднань та визначати характерні особливості різних видів організаційно-правових об'єднань підприємств.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. Існує два варіанти об'єднання підприємств: у вигляді придбання або злиття. Визначити характерні ознаки варіантів об'єднання підприємств. Дані занести в таблицю 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика варіантів об'єднання підприємств

Чинники	Придбання	Злиття
Юридична суть операції об'єднання		
Наявність покупця		
Економічна суть об'єднання		
Наявність гудвілу		
Вимірник показників в фінансовій звітності		

Завдання 2. Визначити характерні особливості різних видів об'єднань підприємств. Результати занести в таблицю 1.2.

Таблиця 1.2

Характерні особливості різних видів об'єднань підприємств

Види об'єднань	корпорація	Асоціація	Асоційоване підприємство	Холдингова компанія	консорціум	Конгломерат	ПФГ
Мета створення							
Договірне чи статутне об'єднання							
Тривалість діяльності об'єднання							
Регулювання діяльності							
Представництво інтересів							
Автономність діяльності учасників							

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 1.3

Характерні особливості різних видів об'єднань підприємств

Види об'єднань	Концерн	Асоційоване підприємство	Холдингова компанія	Консорціум	Конгломерат	ПФГ
Мета створення	координація господарської діяльності підприємств, що об'єднались	...				
Договірне чи статутне об'єднання	статутне	...				
Тривалість діяльності об'єднання	довгостроковий	...				
Регулювання діяльності	централізація функцій науково-технічного виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності	...				
Представництво інтересів	концерн, як об'єднання	...				
Автономність діяльності учасників	фінансова залежність від одного або групи учасників об'єднання з централізацією функцій	...				

5. Контрольні питання до теми 1

1. Суть об'єднання підприємств.
2. Суть поняття «група».
3. Види об'єднання підприємств.
4. Способи об'єднання підприємств.
4. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств.
5. Поняття про материнське та дочірнє підприємство.
6. Поняття про контрольний пакет та контрольний вплив.
7. Права підприємства — учасника об'єднання.
8. Особливості створення та діяльності холдингів, концернів, консорціумів, конгломератів.
9. Особливості створення та діяльності асоціацій та асоційованих підприємств.
10. Особливості створення та діяльності ПФГ.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Об'єднанням підприємств – це...
2. Господарське об'єднання – це...
3. Концерн – це...

4. Асоціація – це...
5. Конгломерат – це...
6. Промислово – фінансова група – це...
7. Асоційовані підприємства (господарські організації) – це...
8. Холдингова компанія – це...
9. Консолідація – це...
10. Суб'єкти формування консолідованої фінансової звітності – це...
11. ПФГ- це ...
12. Державне (комунальне) господарське об'єднання

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Об'єднання», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «Об'єднання»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 2. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Група», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 1.2.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «Група»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

8. Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [1, 3, 4, 8, 10, 13, 14, 20, 23 24, 25, 28, 32, 33-35];

Допоміжна: [1, 3, 6, 10, 11];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Тема 2. Концептуальні засади консолідації фінансової звітності

1. Зміст теми

2.1. Концептуальні положення консолідованої фінансової звітності, що базується на економічній концепції прав власності

Суть об'єднання підприємств як об'єднання частини їх капіталів і виникнення на цій матеріальній базі нової юридичної особи – власне "об'єднання підприємств учасники якого зберігають статус юридичної особи.

Теорія права власності. Теорія господарської одиниці. Модель теоретико-методологічних засад консолідації фінансових звітів. Економічна основа консолідованої фінансової звітності.

2.2. Суть консолідації, її необхідність і значення

Суть консолідації як процесу. Поняття про «консолідацію» та трактування терміну різними авторами та в різних джерелах. Необхідність та значення консолідації фінансової звітності. Значення консолідованої фінансової звітності в підприємницькій діяльності.

2.3. Виникнення та розвиток консолідованої фінансової звітності

Причина появи об'єднань. Історія виникнення консолідованої фінансової звітності в США. Основні чинники поширення КФЗ. Історія виникнення консолідованої фінансової звітності в Європі. Розвиток КФЗ в Великобританії, Німеччині, Франції, Японії. Історія виникнення консолідованої фінансової звітності в Україні. Ключовими особливостями, завдяки яким відбувався розвиток КФЗ

2.4. Функції, роль та користувачі консолідованої фінансової звітності

Метою складання фінансової звітності. Роль консолідованої фінансової звітності. Консолідована звітність та її функції: об'єднувальна та функція доповнення даних первинної звітності

Користувачі консолідованої фінансової звітності та їх інтереси. Значення консолідованої фінансової звітності. Значення консолідованої фінансової звітності для внутрішніх користувачів. Значення консолідованої фінансової звітності для зовнішніх користувачів. Значення консолідованої фінансової звітності для суспільства.

2.5. Принципи формування

Основні принципи підготовки консолідованої звітності. Принцип повноти. Принцип справедливої і достовірної оцінки. Принцип власного капіталу. Принцип постійності застосування методів консолідації та принцип діючого підприємства. Принцип суттєвості. Принцип єдиних методів оцінки. Принцип єдиної дати складання КФЗ. Принцип єдиної облікової політики.

2.6. Вимоги до КФЗ.

Перелік вимог до складання КФЗ. Випадки, коли до КФЗ не включаються показники фінансової звітності всіх дочірніх підприємств. Приклад вимог у німецькому законодавстві та в Росії. Облікова політика групи підприємств. Розкриття інформації у примітках до КФЗ.

2.7. Законодавчо-нормативне регулювання консолідованої фінансової звітності

Суть і зміст НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». НП(С)БО 1 для консолідованої фінансової звітності. НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» та його зміст. Перелік міжнародних стандартів, що регулюють складання об'єднаної звітності. МСФЗ 3 та його характеристика.

2.8. Консолідована фінансова звітність як один із елементів методу бухгалтерського обліку

Співвідношення понять «консолідований облік» та «регулюючі записи. Первинна фінансова звітність та консолідована фінансова звітність. База формування консолідованої фінансової звітності та значення даних бухгалтерського обліку для її достовірності та повноти.

4. Пояснення основних термінів і понять

Консолідована фінансова звітність — фінансова звітність, яка відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Консолідація звітності – це процес формування показників фінансової звітності групи підприємств як єдиної економічної одиниці, створеної шляхом придбання та здійснення інвестицій, що забезпечує встановлення контролю.

Консолідовані фінансова звітність (consolidated financial statements) (згідно з МСФЗ 10) – фінансова звітність групи, у якій активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та потоки грошових коштів материнського підприємства та його дочірніх підприємств подаються як такі, що належать єдиному економічному суб'єкту господарювання.

Консолідована фінансова звітність (НП(С)БО 1) – звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Контроль об'єкта інвестування (control of an investee) (згідно з МСФЗ 10) - інвестор контролює об'єкт інвестування, якщо інвестор має право щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування або зазнає пов'язаних з ними ризиків та здатний впливати на ці результати через свої власні повноваження щодо об'єкта інвестування.

Контроль — вирішальний вплив на фінансову, господарську та комерційну політику підприємства з метою отримання вигід від його діяльності.

Особа, яка приймає рішення (decision maker) (згідно з МСФЗ 10) - суб'єкт господарювання, наділений правами приймати рішення, який є або принципалом, або агентом інших сторін.

Неконтрольована частка участі (non-controlling interest) (згідно з МСФЗ 10) - власний капітал дочірнього підприємства, що не відноситься, прямо чи опосередковано, до материнського підприємства.

Владні повноваження (power) (згідно з МСФЗ 10) - існуючі права, що надають здатність наразі керувати значущими видами діяльності.

Група - материнське підприємство та його дочірні підприємства.

Материнське (холдингове) підприємство — підприємство, що контролює діяльність дочірніх підприємств.

Материнське підприємство (parent) (згідно з МСФЗ 10) - суб'єкт господарювання, який контролює одного або декількох суб'єктів господарювання.

Дочірнє підприємство — це підприємство, що перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Дочірнє підприємство (згідно з МСФЗ 10) - суб'єкт господарювання, який контролюється іншим суб'єктом господарювання.

3. Практичне заняття № 1.2.

Мета: навчитися практично використовувати принципи та вимоги до складання консолідованої фінансової звітності визначати характерні особливості різних методів об'єднання підприємств.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. Відобразити в бухгалтерському обліку із застосуванням методу придбання об'єднання підприємств «Пантера» та «Барс» шляхом придбання всіх акцій одного підприємства іншим. Скласти Баланс ф.№ 1 та Звіт про фінансові результати ф.№2 після придбання компанії «Пантера» компанією «Барс».

31 грудня 2022 р. компанія «Барс» придбала всі акції корпорації «Пантера» за 10000 тис. грн. На дату придбання фінансові звіти зазначених підприємств мали такий вигляд:

Таблиця 2.1

Баланс на 31 грудня 2022р.

Стаття	компанія «Барс»	корпорація «Пантера»
1	2	3
Активи		
Основні засоби (залишкова вартість)	21000	5800
Запаси	4000	600
Дебітори	3000	800

Грошові кошти	16000	1800
Разом активи	44000	9000
Власний капітал та зобов'язання		
Зареєстрований капітал (за номіналом)	16000	4000
Додатковий капітал	6000	600
Нерозподілений прибуток	13000	2000
Разом власний капітал	35000	6600
Розрахунки з постачальниками	5000	2100
Інші зобов'язання	4000	300
Разом власний капітал та зобов'язання	44000	9000

Таблиця 2.2

Звіт про фінансові результати

Стаття	компанія «Барс»	корпорація «Пантера»
Сума доходу	12000	3400
Собівартість реалізованої продукції	4200	500
Валовий прибуток	7800	2900
Адміністративні витрати	1500	1000
Витрати на збут	600	300
Фінансовий результат від операційної діяльності	5700	1600
Інші доходи	400	50
Інші витрати	1000	130
Прибуток до оподаткування	5100	1520
Податок на прибуток	1820	200
Чистий прибуток	3280	1320

Справедлива вартість основних засобів корпорації «Пантера» становить 7000 тис. грн. та запасів – 800 тис. грн.

Для виконання завдання необхідно визначити:

1. Справедливу вартість активів, яка представляє собою суму балансової вартості активів і суму дооцінки основних засобів та запасів.

2. Справедливу вартість чистих активів, яка становить різницю між справедливою вартістю активів і справедливою вартістю зобов'язань.

3. Гудвіл в результаті придбання, який дорівнює вартості придбання і справедливій вартості придбаних чистих активів.

4. Відобразити в обліку компанії «Барс» придбання акцій корпорації «Пантера».

5. Відобразити в обліку ліквідацію корпорації «Пантера»

6. Скласти фінансову звітність (баланс і звіт про фінансові результати) компанії «Барс» після придбання корпорації «Пантера» Дані занести в таблиці 2.3 і 2.4:

Таблиця 2.3

Баланс компанії «Барс» на 31 грудня 2022 р. (після придбання корпорації «Пантера»)

Активи		Власний капітал та зобов'язання	
Стаття	Сума	Стаття	Сума
Основні засоби		Додатковий капітал	
Запаси		Нерозподілений прибуток	
Дебітори		Розрахунки з постачальниками	
Грошові кошти		Інші зобов'язання	
Разом активи		Разом власний капітал та зобов'язання	

Таблиця 2.4

Звіт про фінансові результати компанії «Барс» за 2022 р. (після придбання корпорації «Пантера»)

Стаття	Компанія «Барс»
Сума доходу	
Собівартість реалізованої продукції	
Валовий прибуток	
Адміністративні витрати	
Витрати на збут	
Фінансовий результат від операційної діяльності	
Інші доходи	
Інші витрати	
Прибуток до оподаткування	
Податок на прибуток	
Чистий прибуток	

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 2.5

Баланс компанії «Барс» на 31 грудня 2022 р. (після придбання корпорації «Пантера»)

Активи		Власний капітал та зобов'язання	
Стаття	Сума	Стаття	Сума
Основні засоби	12 000	Додатковий капітал	6 000
Запаси	...	Нерозподілений прибуток	...
	...		

Таблиця 2.6

Звіт про фінансові результати компанії «Барс» за 2022 р. (після придбання корпорації «Пантера»)

Стаття	компанія «Барс»
Сума доходу	12 000
Собівартість реалізованої продукції	...
Валовий прибуток	...
Адміністративні витрати	...
Витрати на збут	...
Фінансовий результат від операційної діяльності	...

5. Контрольні питання до теми 1

1. Сутність консолідації, її характерні особливості.
2. Суть та значення консолідованої фінансової звітності.
3. Правове регулювання консолідованої фінансової звітності в Україні.
4. Мета складання консолідованої фінансової звітності.
5. Користувачі консолідованої фінансової звітності
6. Суб'єкти формування консолідованої фінансової звітності.
7. Об'єкти, які повинні відображатися в консолідованій фінансовій звітності.
8. Функції, роль та значення консолідованої фінансової звітності.
9. Історія виникнення та розвитку консолідованої фінансової звітності в США.
10. Історія виникнення та розвитку консолідованої фінансової звітності в Європі.
11. Історія виникнення та розвитку консолідованої фінансової звітності в Україні.
12. Основні принципи формування консолідованої фінансової звітності.
13. Вимоги до складання консолідованої фінансової звітності та їх особливості в різних країнах.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Консолідована фінансова звітність – це...
2. Консолідація фінансових звітів групи підприємств – це...
3. Група – це ...
4. Материнське (холдингове) підприємство – це ...
5. Материнське підприємство (parent) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
6. Дочірнє підприємство – це ...
7. Зведена фінансова звітність – це ...
8. Консолідовані фінансова звітність (consolidated financial statements) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
9. Консолідована фінансова звітність (НП(С)БО 1) – це ...
10. Контроль об'єкта інвестування (control of an investee) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
11. Контроль – це ...
12. Особа, яка приймає рішення (decision maker) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
13. Неконтрольована частка участі (non-controlling interest) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
14. Владні повноваження (power) (згідно з МСФЗ 10) – це ...
15. Принцип повноти означає...
16. Принцип справедливої і достовірної оцінки означає...
17. Принцип власного капіталу означає...
18. Принцип постійності застосування методів консолідації та принцип діючого підприємства означає...
19. Принцип суттєвості означає...
20. Принцип єдиних методів оцінки означає...
21. Принцип єдиної дати складання КФЗ означає...
22. Принцип єдиної облікової політики означає...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Консолідована фінансова звітність», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 2.7.

Таблиця 2.7

Визначення поняття «Консолідована фінансова звітність»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 2. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Консолідація», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Визначення поняття «Консолідація»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

8. Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [1-4, 6, 8, 10-16, 17-25, 29, 33-35];

Допоміжна: [1,3, 4, 5,11];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Змістовний модуль 2. Методи, етапи та процедури консолідування

Тема 3. Процес консолідації фінансових звітів при придбанні та злитті

1. Зміст теми

3.1. Поняття про бізнес – комбінації компаній у міжнародній практиці

Шляхи утворення об'єднання підприємств (компаній) у розвинених країнах. Об'єднання компаній у вигляді юридичного злиття, придбання, зворотного придбання. Поняття про об'єднання інтересів виходячи з МСБО, МСФЗ і американської облікової літератури. Міжнародна практика об'єднання на прикладі США.

3.2. Типи і форми об'єднання в Україні та методи обліку, що використовуються

Види об'єднання підприємств. Шляхи формування консолідованих груп. Об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності відповідно до НПСБО 19 «Об'єднання підприємств». Визначення придбання відповідно до НПСБО 19 «Об'єднання підприємств». Дата придбання та дата угоди. Можливі форми об'єднання. Типи об'єднань. Поняття про юридичне об'єднання. Поняття про економічне об'єднання.

3.3. Оцінка при об'єднанні

Порядок здійснення оцінки при об'єднанні. Визначення справедливої вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань. Об'єкти визначення справедливої вартості. Визначення справедливої вартості за різними об'єктами. Відображення інформації у примітках до фінансової звітності за період, у якому відбулося об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності.

3.4. Методи консолідації при придбанні та злитті

Сутність методу обліку придбання та злиття. Метод обліку придбання як об'єднання з точки зору перспективи підприємства, що об'єднується, яке визначається як покупець. Метод обліку придбання як послідовність виконання певних кроків. Поняття про послідовні та непослідовні придбання.

Злиття як ситуація, коли материнське підприємство укладає угоду з іншим підприємством, унаслідок чого їх інтереси об'єднуються, проте материнське підприємство не є покупцем іншого підприємства.

Методики консолідації звітності та їх залежність від умов створення групи підприємств; від виду та ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування; від етапів консолідації. Поділ підприємств на асоційовані, дочірні та спільні. Метод участі в капіталі. Метод пропорційної консолідації. Метод повної консолідації. Метод обліку за собівартістю та метод обліку за справедливою вартістю. Первинна консолідація балансу. Первинне консолідування звіту про прибутки та збитки. Консолідація звітності компаній, що входять до групи, в наступні періоди.

Робочі таблиці для складання КФЗ. Поетапність складання КФЗ підприємств, об'єднаних методом придбання та злиття.

3.5. Порядок відображення в консолідованій фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

Дочірні підприємства, які здійснюють свою діяльність в іншій країні. Методи переведення фінансових звітів в іноземній валюті у валюту звітності материнського підприємства. Забезпечення зіставності показників консолідованих фінансових звітів. Методики консолідації з використанням валютних курсів. Поняття про метод поточного курсу (чистої інвестиції). Суть часового методу. Особлива методика процесу консолідації звіту про рух грошових коштів із використанням валютних курсів. Поняття про середньозважений валютний курс за відповідний місяць.

2. Пояснення основних термінів і понять

Об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності - поєднання окремих підприємств та/або видів їх діяльності в одне підприємство з метою одержання доходів, зниження витрат або отримання економічних вигід у інший спосіб.

Дата придбання – це дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця.

Дата угоди - це дата досягнення домовленості між учасниками про об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності.

Злиття – це об'єднання підприємств (шляхом утворення нової юридичної особи або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що поєднуються, будуть здійснювати контроль над всіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків і вигід від об'єднання.

Юридичне об'єднання - об'єднання, за якого активи та зобов'язання одного підприємства передаються іншому підприємству і перше підприємство ліквідується або активи та зобов'язання обох підприємств передаються новому підприємству, а обидва попередні підприємства ліквідуються;

Економічне об'єднання - об'єднання за якого підприємства після об'єднання залишаються самостійними юридичними одиницями. Придбане підприємство набуває статусу дочірнього підприємства, а підприємство-покупець стає материнським. У результаті економічного об'єднання утворюється група підприємств.

Послідовним придбанням є таке придбання, за якого материнське підприємство „М” купує частки в дочірньому підприємстві „Д₁” до того, як підприємство „Д₁” купує свої частки в підприємстві „Д₂”, або обидва придбання здійснюються на одну дату.

Непослідовне придбання – це таке придбання, за якого підприємство „Д₁” купує свої частки в підприємстві „Д₂” раніше, ніж підприємство „М” купує свої частки в підприємстві „Д₁”. У цьому випадку одним з активів підприємства „Д₁” є частка в підприємстві „Д₂” і на справедливую вартість чистих активів підприємства „Д₁” впливає справедлива вартість чистих активів підприємства „Д₂”.

Повна консолідація виходить із того, що група є єдиним економічним утворенням, при цьому консолідації підлягають всі чисті активи дочірніх компаній (пріоритет контролю над володінням), а права меншості відображаються в пасиві консолідованого балансового звіту. Використовується для дочірніх підприємств, що утворилися в результаті придбання або злиття.

Пропорційна консолідація є загальноприйнятим методом формування консолідованої фінансової звітності для спільної діяльності.

Метод пайової участі – метод, що застосовується для обліку інвестицій в асоційовані компанії.

Покупець – той, хто здійснює контроль над об'єктом придбання.

3. Практичне заняття № 2.

Мета: навчитися розрізняти юридичне та економічне об'єднання, методи консолідації при придбанні та злитті та визначати характерні особливості первинної консолідації.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. 31 грудня 2022 р. материнське підприємство «Контакт» придбало весь пакет (150 000 штук номінальною вартістю 6 грн. кожна) акцій дочірнього підприємства «Реле» за 965 тис. грн.

Крім того, на дату придбання материнське підприємство сплатило також вартість станків з ЧПУ для дочірнього підприємства на суму 20 тис. грн.

Необхідно: відобразити регулюючі записи з внутрішньогрупових розрахунків в обліку.

Завдання 2. Спрощені баланси обох підприємств про їх фінансовий стан одразу після придбання подано в таблицях 3.1 і 3.2.

Таблиця 3.1

Баланс материнського підприємства «Контакт»

тис.грн.

Актив	
Стаття	Сума
Інвестиції в дочірню компанію	965
Запаси	20
Розрахунки з дебіторами	35
Грошові кошти	505
Інші активи	600
Баланс	2125
Пасив	
Зареєстрований капітал	1000
Нерозподілений прибуток	450
Розрахунки з кредиторами	650
Інші зобов'язання	25
Баланс	2125

Таблиця 3.2

Баланс дочірнього підприємства «Реле»

тис.грн.

Актив	
Стаття	Сума
Запаси	410
Розрахунки з дебіторами	155
Грошові кошти	250
Інші активи	180
Баланс	995
Пасив	
Зареєстрований капітал	900
Нерозподілений прибуток	65
Розрахунки з кредиторами	25
Інші зобов'язання	5
Баланс	995

Необхідно: скласти консолідований баланс групи.

Для складання консолідованого балансу групи підприємств і відображення регулюючих записів можна використати робочу таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Робоча таблиця консолідації балансів материнського та дочірнього підприємств

тис.грн.

Стаття	Підприємство		Регулюючі записи		Консолідований баланс
	Актив	Материнське підприємство «Контакт»	Дочірнє підприємство «Реле»	Дебет	
Інвестиції в дочірню компанію					
Запаси					
Розрахунки з дебіторами	з				
Грошові кошти					
Інші активи					
Баланс					
Зареєстрований капітал					
Нерозподілений прибуток					
Розрахунки з кредиторами	з				
Інші зобов'язання					
Баланс					

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 3.4

Робоча таблиця консолідації балансів материнського та дочірнього підприємств

тис.грн.

Стаття	Підприємство	Регулюючі записи
--------	--------------	------------------

Актив	Материнське підприємство «Контакт»	Дочірнє підприємство «Реле»	Дебет	Кредит	Консолідований баланс
Інвестиції в дочірню компанію	965	-		а) 965	-
Запаси	20	410			430
Розрахунки дебіторами	3
Грошові кошти					
Інші активи					
Баланс					
Зареєстрований капітал					
Нерозподілений прибуток					
Розрахунки кредиторами	3				
Інші зобов'язання					
Баланс					

5. Контрольні питання до теми

1. Міжнародна практика утворення бізнес – комбінацій
2. Облік в умовах придбання (поглинання).
3. Облік в умовах об'єднання інтересів (злиття).
4. Види об'єднання підприємств
5. Форми об'єднання
6. Типи об'єднань
7. Методика консолідації фінансових звітів групи підприємств, об'єднаних методом придбання.
8. Методика консолідації фінансових звітів групи підприємств, об'єднаних методом злиття.
9. Операції в іноземній валюті та порядок їх відображення в консолідованій фінансовій звітності.
10. Методики консолідації звітності та їх залежність від умов створення групи підприємств.
11. Поняття про асоційовані, дочірні та спільні підприємства.
12. Метод участі в капіталі.
13. Метод пропорційної консолідації.
14. Метод повної консолідації.
15. Метод обліку за собівартістю та метод обліку за справедливою вартістю.
16. Первинна консолідація балансу. Первинне консолідування звіту про прибутки та збитки.
17. Консолідація звітності компаній, що входять до групи, в наступні періоди.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності – це...
2. Дата придбання – це...
3. Дата угоди – це...
4. Злиття – це...
5. Юридичне об'єднання – це...
6. Економічне об'єднання – це...
7. Послідовним придбанням – це...
8. Непослідовне придбання – це...
9. Повна консолідація – це...
10. Пропорційна консолідація – це...
11. Метод пайової участі – це...

12. Покупець – це...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Злиття», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 3.5.

Таблиця 3.5

Визначення поняття «Злиття»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 2. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Придбання», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 3.6.

Таблиця 3.6.

Визначення поняття «Придбання»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

8. Рекомендовані літературні джерела

Основна: [1, 2, 4- 6, 9, 10, 22, 23, 24-27];

Допоміжна: [4, 5, 6, 8, 9, 11];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Тема 4. Методи, етапи та процедури консолідування

1. Зміст теми

4.1. Методика складання КФЗ та методи консолідації

Методика складання КФЗ як сукупність методів консолідації звітності, та послідовність їх застосування. Методики консолідації звітності залежно від виду та ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування; умов створення групи підприємств; та етапів консолідації. Правила (методи) консолідації звітності групи відповідно до передбачуваного впливу материнської компанії на діяльність підконтрольних компаній. Поняття про повну та пропорційну консолідацію. Метод пайової участі для обліку інвестицій в асоційовані компанії.

4.2. Визначення та облік неконтрольованої частки

Поняття про неконтрольовану частку. Основні кроки розрахунку неконтрольованої частки в капіталі на звітну дату. Складові неконтрольованої частки в чистих активах. Облік неконтрольованої частки. Характеристика тимчасового рахунку «Неконтрольована частка». Доцільність коригування неконтрольованої частки на внутрішньогрупові операції з запасами, необоротними активами, які підлягають амортизації. Пряма і непряма неконтрольована частка. Послідовне та непослідовне придбання. Основні правилами визначення неконтрольованої частки за умови послідовного придбання. Головна проблема непослідовного придбання.

4.3. Процедури консолідації фінансової звітності

Процес складання КФЗ шляхом додавання сум показників за подібними статтями, такими як активи, зобов'язання, капітал, доходи та витрати. фінансових звітів материнської компанії та дочірніх підприємств. Основні процедури консолідації фінансової звітності: виключення балансової вартості фінансових інвестицій материнської компанії в кожен дочірню компанію і частки власного капіталу материнської компанії в кожній дочірній компанії; визначення та відокремлення неконтрольованої частки в чистих активах і чистому прибутку (збитку) дочірніх підприємств; розрахунок гудвілу та суми дооцінки необоротних активів, що підлягають амортизації; виключення всіх внутрішньогрупових операцій та сальдо; виключення дивідендів, пов'язаних з кумулятивними привілейованими акціями дочірнього підприємства, які утримуються за межами групи; визначення та відображення відстрочених податкових активів та зобов'язань, які виникли в процесі консолідації; визначення та відображення курсових різниць, що виникають у результаті консолідації фінансових звітів іноземних дочірніх підприємств.

4.4. Етапи консолідації звітності

Два методи складання первинної КФЗ. Відмінності техніки і методів складання КФЗ в різних країнах Підготовка окремих фінансових звітів підприємств, які входять до складу групи, до процесу консолідації. Складові частини нерозподіленого прибутку (збитку) дочірнього підприємства. Етапи консолідації звітності материнського та всіх дочірніх підприємств.

2. Пояснення основних термінів і понять

Первинна консолідація – пов'язана з придбанням компанії, що інвестується, тобто здійснюється при складанні вперше консолідованої фінансової звітності раніше незалежних компаній.

Наступна консолідація здійснюється при складанні консолідованої фінансової звітності групи, створеної раніше, тобто такої, що вже функціонує.

Внутрішньогрупові операції - це операції між материнською компанією і дочірніми підприємствами та дочірніми підприємствами однієї групи (реалізація запасів, основних засобів, надання позик, оренда майна, виплата дивідендів тощо).

Внутрішньогрупове сальдо - це сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, які виникли внаслідок внутрішньогрупових операцій.

Метод придбання – об'єднання підприємств, в результаті якого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій.

Метод об'єднання інтересів (злиття) – об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи, або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків та вигод від об'єднання.

Повна консолідація - це консолідація всіх чистих активів дочірніх підприємств, а неконтрольована частка показується в пасиві консолідованого балансового звіту. Застосовується для дочірніх організацій, що утворилися за методом придбання або методом злиття.

Пропорційна консолідація - консоліднуються активи, якими володіє учасник спільної діяльності, частка меншості у звітності не відображається. Застосовують при формуванні звітності для спільної діяльності.

Метод дольової участі - застосовується для асоційованих компаній.

3. Практичне заняття № 3

Мета: навчитися розрізняти первинну і наступну консолідацію та визначати характерні особливості різних методів консолідації.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. Виходячи із завдання 1 практичної роботи № 2 будемо вважати, що 31 грудня 2022 р. материнське підприємство «Контакт» придбало не всі 100%, а лише 80% акцій дочірнього підприємства «Реле» і платило 6,50 грн. за кожен акцію (весь пакет 150 000 штук номінальною вартістю 6 грн. кожна).

Крім того, на дату придбання материнське підприємство сплатило також вартість станків з ЧПУ для дочірнього підприємства на суму 20 тис. грн.

Для спрощення вважатимемо, що балансова вартість чистих активів дочірньої компанії дорівнює їхній справедливій вартості.

Спрощені баланси обох підприємств про їх фінансовий стан одразу після придбання подано в таблицях 4.1 і 4.2.

Таблиця 4.1

Баланс материнського підприємства «Контакт»

тис.грн.

Актив	
Стаття	Сума
Інвестиції в дочірню компанію	965
Запаси	20
Розрахунки з дебіторами	35
Грошові кошти	505
Інші активи	600
Баланс	2125
Пасив	
Зареєстрований капітал	1000
Нерозподілений прибуток	450
Розрахунки з кредиторами	650
Інші зобов'язання	25
Баланс	2125

Таблиця 4.2

Баланс дочірнього підприємства «Реле»

тис.грн.

Актив	
Стаття	Сума
Запаси	410
Розрахунки з дебіторами	155
Грошові кошти	250
Інші активи	180
Баланс	995
Пасив	
Зареєстрований капітал	900
Нерозподілений прибуток	65
Розрахунки з кредиторами	25
Інші зобов'язання	5
Баланс	995

Необхідно: 1. Провести необхідні розрахунки (балансової вартості акцій, гудвілу при консолідації, внутрішньогосподарських операцій, неконтрольованої частки) та відобразити регулюючі записи.

Завдання 2. Враховуючи спрощені баланси обох підприємств про їх фінансовий стан одразу після придбання та регулюючі записи скласти консолідований звіт.

Необхідно: скласти консолідований баланс, використовуючи не метод повної консолідації (практична робота №2 завдання 1), а метод участі в капіталі.

Для складання консолідованого балансу групи підприємств і відображення регулюючих записів можна використати робочу таблицю 4.3.

Таблиця 4.3

Робоча таблиця консолідації балансів материнського та дочірнього підприємств

тис.грн.

Стаття	Підприємство		Регулюючі записи		Консолідований баланс
	Материнське підприємство «Контакт»	Дочірнє підприємство «Реле»	Дебет	Кредит	
Актив					
Інвестиції в дочірню компанію					
Запаси					
Розрахунки з дебіторами					
Грошові кошти					
Інші активи					
Гудвіл при консолідації					
Баланс					
Зареєстрований капітал					
Нерозподілений прибуток					
Неконтрольована частка					
Розрахунки з кредиторами					
Інші зобов'язання					
Баланс					

4. Зразок виконання практичного завдання

Для виконання завдання необхідно визначити:

- 1). Вартість придбаних акцій.
- 2). Балансову вартість акцій.
- 3). Гудвіл при консолідації (суму перевищення вартості придбання акцій над їхньою балансовою вартістю).
- 4). Відобразити гудвіл при консолідації записом в обліку і звітності.
- 5). Відобразити сплату материнським підприємством вартість станків з ЧПУ для дочірнього підприємства.
- 6). Неконтрольовану частку.

Таблиця 4.4

Робоча таблиця консолідації балансів материнського та дочірнього підприємств

тис.грн.

Стаття	Підприємство		Регулюючі записи		Консолідований баланс
	Материнське підприємство «Контакт»	Дочірнє підприємство «Реле»	Дебет	Кредит	
Актив					

Інвестиції в дочірню компанію	780			а) 780	-
Запаси	20	4 10			430
Розрахунки дебіторами	3
Грошові кошти					
Інші активи					
Гудвіл при консолідації					
Баланс					

5. Контрольні питання до теми 4

1. Фактори, що впливають на методику складання консолідованої фінансової звітності
2. Методика консолідації відповідно до передбачуваного впливу материнської компанії на діяльність підконтрольних компаній
3. Методика консолідації залежно від умов створення підприємства
4. Методика консолідації залежно від етапів консолідації
5. Поняття про первинну та послідовую консолідацію
6. Визначення та облік неконтрольованої частки
7. Розрахунок неконтрольованої частки в капіталі на звітну дату
8. Складові неконтрольованої частки в чистих активах
9. Поняття про пряму і непряму неконтрольовану частку
10. Правила визначення неконтрольованої частки за умови послідовного придбання
11. Процедури консолідації фінансової звітності
12. Поняття про гудвіл та його визнання
13. Етапи консолідації звітності
14. Консолідація гудвілу
15. Консолідація накопиченого капіталу

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Первинна консолідація – це...
2. Наступна консолідація – це...
3. Внутрішньогрупові операції – це...
4. Внутрішньогрупове сальдо – це...
5. Метод придбання – це...
6. Метод об'єднання інтересів (злиття) – це...
7. Повна консолідація – це...
8. Пропорційна консолідація – це...
9. Метод дольової участі – це...
10. Регулюючі записи, що здійснюються в процесі консолідації – це...
11. Етапи консолідування – це...
12. Гудвіл – це...
13. Процедури консолідації звітності – це...
14. Елімінування – це...
15. Методи консолідації – це...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання літературних джерел та національних і міжнародних стандартів визначити спільні риси та відмінності в обліку гудвілу. Результати дослідження оформити в окрему таблицю 4.5.

Порівняльна характеристика обліку гудвілу за національними та міжнародними стандартами

№з/п	НП(С)БО	МСФЗ	Відмінності
1			
2			
3			
4			

Завдання 2. За результатами опрацювання літературних джерел подати визначення терміну «Неконтрольована частка», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 4.6.

Таблиця 4.6

Визначення поняття «Неконтрольована частка»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

8. Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [2, 4-7, 9, 10, 11, 15, 16, 22-23, 26-27, 33-35];

Допоміжна: [1, 4, 5, 6, 8, 9, 11];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Модуль 2. Міжнародні та вітчизняні підходи до консолідації фінансової звітності, контроль та аналіз її показників

Змістовний модуль 3. Міжнародні та вітчизняні підходи до консолідації фінансової звітності

Тема 5. Адаптація вітчизняної практики консолідації до МСФЗ

5.1. Загальні вимоги до розкриття інформації щодо консолідованої фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність».

Суть і зміст НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» та інших нормативних документів, що регулюють порядок складання та подання консолідованої фінансової звітності підприємств. Загальні вимоги до розкриття інформації щодо консолідованої фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Технологія підготовки та зміст інформації консолідованої фінансової звітності. Порядок складання консолідованої фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Розкриття інформації у консолідованій фінансовій звітності. Приклади владних повноважень. Приклади ознак наявності владних повноважень у підприємства-інвестора. Приклади найбільш значущих видів діяльності. Приклади прав захисту інтересів інвесторів.

5.2. Міжнародні підходи до консолідації фінансової звітності та застосування МСФЗ.

Зміст МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». Порівняння національних та міжнародних стандартів щодо консолідації фінансової звітності. Застосування МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», МСФЗ 11 «Спільна діяльність», МСБО 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність», МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства», МСБО 31 «Частки у спільних підприємствах», МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість», МСБО 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони». Порівняння НП(С)БО 19 Об'єднання підприємств та «МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу».

5.3. Спільні риси та основні відмінності між консолідованою та зведеною фінансовою звітністю.

Поняття про консолідовану фінансову звітність та зведену фінансову звітність в законодавстві України, Росії. Поняття про консолідовану фінансову звітність згідно міжнародних стандартів. Однакові характеристики консолідованої та зведеної фінансової звітності. Доцільність розмежування понять. Основна особливість складання КФЗ.

5.4. Різні прояви диверсифікації на підприємстві та порядок заповнення і подання консолідованих звітів групи в умовах диверсифікації діяльності.

Причини застосування диверсифікації. Підходи до визначення її сутності. Основний зміст процесу диверсифікації. Сутність поняття диверсифікація. Дві основні форми диверсифікації. Узагальнення визначень поняття «диверсифікація». П'ять основних груп мотивів, що спонукають до здійснення диверсифікації. Прояви диверсифікації на підприємстві через динаміку економічних показників і соціальний аспект. Методологічні підходи до здійснення диверсифікації виробництва підприємства: ресурсний підхід, ринковий. Основне завдання при реалізації стратегії економічної диверсифікації. Мета, цілі, об'єкти та результати диверсифікації. Результат ефективної реалізації стратегії диверсифікації діяльності підприємства. Форми, види та методи диверсифікації. Альтернативні підходи до складання КФЗ групи з диверсифікованими видами діяльності дочірніх підприємств.

5.5. Поняття про загальний, інвестиційний та недиверсифікований ризик.

Схильність компанії до ризику. Характеристика загального, інвестиційного та недиверсифікованого ризику. Оцінювання доцільності та ефективності реалізації стратегії економічної диверсифікації підприємства видів промислової діяльності, які потребують державної підтримки. Поняття про загальний, інвестиційний та недиверсифікований ризик та його прояви.

5.6. Сутність та різні типи внутрішньогрупових операцій.

Внутрішні розрахунки між учасниками групи та їх приклади. Поняття про внутрішньогрупові операції. Поняття про внутрішньогрупове сальдо. Доходи та витрати, які виникають у результаті внутрішньогрупових операцій. Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій. Виділення у класифікації внутрішньогосподарських операцій, внутрішньовідомчих операцій, внутрішньосистемних операцій (у системі споживчої кооперації України між споживчими товариствами, їх спілками та всіма утвореними ними підприємствами), внутрішньогрупових операцій та вертикальних внутрішньогрупових операцій і горизонтальних внутрішньогрупових операцій.

5.6. Порядок формування інформації консолідованої фінансової звітності з врахуванням внутрішньогрупових операцій.

Визначення передумов виникнення операції між учасниками групи. Відображення внутрішньогрупових операцій в обліку і звітності. Регулюючі записи та порядок їх відображення. Порядок формування інформації консолідованої фінансової звітності з врахуванням внутрішньогрупових операцій.

2. Пояснення основних термінів і понять

Внутрішньогрупові операції - це операції між материнською компанією і дочірніми підприємствами та дочірніми підприємствами однієї групи (реалізація запасів, основних засобів, надання позик, оренда майна, виплата дивідендів тощо).

Внутрішньогрупове сальдо - це сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке виникло внаслідок внутрішньогрупових операцій.

Гудвіл - це перевищення вартості придбання над справедливою вартістю придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання.

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими і незалежними сторонами (п. 4 НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»).

Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій — це прибутки та збитки, які виникають у результаті внутрішньогрупових операцій і включаються в балансову вартість активів підприємства.

Диверсифікація (від латин. Diversus — різний і facer—робити) — це одночасний розвиток декількох або багатьох не взаємопов'язаних технологічних видів виробництва або обслуговування, розширення асортименту виробництва або послуг.

Диверсифікація — це стратегія зниження ступеня ризику шляхом розподілу інвестицій чи інших ресурсів між декількома напрямками діяльності.

Диверсифікація – це процес зменшення ризиків шляхом розподілу капіталу між різними об'єктами інвестування.

Диверсифікація діяльності підприємства - це одна із альтернативних стратегій функціонування бізнесу, що ґрунтується на комбінуванні та зміні наявних і нових складових інвестиційного портфелю підприємства, видів діяльності, асортименту продукції, внутрішніх бізнес-процесів суб'єкта господарювання з метою збереження і підвищення економічної резистентності компанії до можливих ризиків, рівня економічної ефективності та результативності функціонування підприємства та забезпечення процесу внутрішнього зростання компанії.

Вертикальна диверсифікація — коли підприємство починає виробляти товари, які в технологічному та маркетинговому аспекті пов'язані з існуючими товарами фірми.

Горизонтальна диверсифікація передбачає вихід у нові сфери бізнесу, які пов'язані із задоволенням потреб для існуючих клієнтів (споживачів) фірми.

Виробнича диверсифікація — урізноманітнення на підприємстві видів виробництв, що забезпечують одержання різної продукції і розширення її асортименту.

Фінансова диверсифікація — це урізноманітнення фінансової діяльності, яка досягається через здійснення підприємством різних видів коротко- і довгострокових фінансових вкладень.

Маркетингова диверсифікація пов'язана із створенням підприємством власної торговельної мережі, розширенням каналів збуту продукції, залученням більшої кількості маркетингових важелів просування товару на ринок, організацією (за необхідності) після продажного обслуговування проданих товарів.

Галузева диверсифікація — це збільшення сукупності функціонуючих на підприємстві галузей, які на стадії виробництва всіх видів продукції — кінцевого споживання, проміжної (насіння, корми) і сировини для промислової переробки — технологічно непов'язані між собою.

Класична — це така продуктово-асортиментна диверсифікація, яка здійснюється в межах певної номенклатури продукції.

Формування портфеля активів — це визначення конкретних активів для вкладення коштів, а також розподіл обсягу грошових засобів між різними активами у найбільш вигідній та безпечній пропорції.

Інвестиційний ризик (його ступінь) визначається як відхилення фактичної прибутковості від сподіваного (середнього) її значення.

Загальний ризик — це сума усіх ризиків, пов'язаних з реалізацією певних інвестицій.

Несистематичним (власним, специфічним або диверсифіковуваним) ризиком (unique risk) називається частина загального ризику, що може бути зменшена шляхом диверсифікації.

Систематичний (ринковий, недиверсифіковуваний) ризик (market risk) виникає через зовнішні події, котрі впливають на ринок у цілому.

3. Практичне заняття №4

Мета: навчитися розрізняти складання КФЗ за національними та міжнародними стандартами та визначати різні типи внутрішньогрупових операцій.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. За даними умовного дочірнього підприємства «Зіта» та материнського «Кодра» відобразити внутрішньогрупові операції та внутрішньогрупові розрахунки.

Дочірнім підприємством «Зіта» відвантажено материнському підприємству «Кодра» товари на суму 25 000 грн. Собівартість реалізованих товарів складає 9 000 грн.

Бухгалтерські операції щодо реалізації товарів та внутрішньогрупові розрахунки оформити в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Бухгалтерський облік внутрішньогрупових розрахунків за товари

№ з/п	Зміст господарської операції	Материнське підприємство			Дочірнє підприємство		
		Дебет	Кредит	Сума, грн.	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Відвантажені товари дочірнім підприємством материнському (з ПДВ)						25 000
2	Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ						
3	Списана собівартість реалізованих товарів						9 000
4	Віднесена собівартість реалізованих товарів на фінансовий результат						
5	Списано дохід від реалізації на фінансовий результат						
6	Оприбутковано товари материнським підприємством						
7	Нарахована сума податкового кредиту з ПДВ						
8	Перерахована оплата за товари дочірньому підприємству						

Завдання 2. Визначити вплив внутрішньогрупових операцій між материнською компанією «Асоль» та дочірнім підприємством «Ася» на консолідовані суми фінансової звітності та консолідований фінансовий результат та скласти консолідований баланс та звіт про фінансові результати.

По материнській компанії «Асоль» та дочірньому підприємству «Ася» за звітний період є така інформація:

Таблиця 5.2

Показники діяльності материнської компанії «Асоль» та дочірнього підприємства «Ася»

тис. грн

Стаття	Материнська компанія	Дочірнє підприємство
Основні засоби (залишкова вартість)	-	400

Дебіторська заборгованість (чиста реалізаційна вартість)	500	200
Грошові кошти та їх еквіваленти	300	170
Заборгованість перед постачальниками	470	310
Нерозподілений прибуток на початок періоду	890	2000
Дохід від реалізації продукції, товарів, послуг (нетто)	6500	3500
Дохід від оренди	0	415
Дохід від дивідендів	360	0
Витрати звітного періоду	5400	2800

Крім того:

- 1) Материнська компанія «Асоль» має борг перед дочірнім підприємством «Ася» у сумі 50 тис. грн.
- 2) Материнській компанії «Асоль» належить 100 відсотків капіталу дочірнього підприємства «Ася». Протягом звітного періоду дочірнє підприємство «Ася» сплатило материнській компанії «Асоль» дивіденди на суму 360 тис. грн.
- 3) Дочірньому підприємству «Ася» належить будівля, яку орендує материнська компанія за 415 тис. грн.
- 4) Протягом звітного періоду материнська компанія «Асоль» реалізувала дочірньому підприємству «Ася» товари на 2200 тис. грн., собівартістю 1400 тис. грн.
- 5) Дочірнє підприємство «Ася» реалізувало товари непов'язаним сторонам на суму 2000 тис. грн.

Для виконання завдання необхідно:

1. Розрахувати фінансовий результат материнської компанії та дочірнього підприємства «Ася», як окремих юридичних одиниць. Дані можна представити в таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Фінансовий результат діяльності материнської компанії «Асоль» та дочірнього підприємства «Ася»

тис. грн

Показник	Материнська компанія	Дочірнє підприємство
Дохід від реалізації продукції, товарів, послуг	6500	3500
Дохід від оренди	-	415
Дохід від дивідендів	360	-
Витрати	(5400)	(2800)
Чистий прибуток	?	?

2. Розрахуємо консолідовані суми окремих статей консолідованих фінансових звітів. Для цього необхідно здійснити такі бухгалтерські записи:

- а) виключити дебіторську заборгованість материнської компанії перед дочірнім підприємством:

Дебет		
Кредит		

- б) виключити дивіденди, які одержала материнська компанія від дочірнього підприємства:

Дебет		
Кредит		

- в) виключити дохід від оренди, який отримує дочірнє підприємство від оренди будівлі материнською компанією.

Дебет		
-------	--	--

Кредит		
--------	--	--

г) виключити внутрішньогруповий продаж товарів:

Дебет	
Кредит	

3. Скласти робочу таблицю 5.4. для визначення консолідованих сум:

Таблиця 5.4

Робоча таблиця визначення консолідованих сум

тис. грн

Стаття	Материнська компанія	Дочірнє підприємств о	Коригуючі записи		Консолідовані суми
			Дебет	Кредит	
Основні засоби	-	400			
Дебіторська заборгованість	500	200			
Грошові кошти	300	170			
Заборгованість перед постачальниками	470	310			
Нерозподілений прибуток на початок періоду	890	2000			
Дохід від реалізації продукції	6500	3500			
Дохід від оренди	0	415			
Дохід від дивідендів	360	0			
Витрати	5400	2800			

4. За даними робочої таблиці необхідно розрахувати консолідований фінансовий результат, тис. грн.:

Консолідована сума фінансового результату	=	Консолідована сума доходу від реалізації	+	Консолідована сума доходу від оренди	+	Консолідована сума доходу від дивідендів	-	Консолідована сума витрат

5. Визначити консолідовану суму нерозподіленого прибутку на кінець звітної періоду, тис. грн.:

Консолідована сума нерозподіленого прибутку на кінець звітної періоду	=	Консолідована сума нерозподіленого прибутку на початок звітної періоду	+	Консолідована сума чистого прибутку за звітний період

6. Зробити висновки щодо впливу внутрішньогрупових операцій на фінансові результати групи підприємств, як єдиної економічної одиниці та визначити характерні ознаки внутрішньогрупових операцій.

Висновки.

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 5.5

Бухгалтерський облік внутрішньогрупових розрахунків за товари

№ з/п	Зміст господарської операції	Материнське підприємство			Дочірнє підприємство		
		Дебет	Кредит	Сума, грн.	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Відвантажені товари дочірнім підприємством материнському	—	—	—	682	702	9600
2	Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ	—	—	—	702	641	1600

5. Контрольні питання до теми

1. Суть і зміст НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»
2. Поняття про внутрішньогрупові операції та порядок їх відображення в обліку і звітності
3. Склад та характеристика внутрішньогрупових операцій.
4. Вплив внутрішньогрупових операцій на консолідовану звітність.
5. Поняття про внутрішньогрупове сальдо та порядок їх відображення в обліку і звітності
6. Вплив внутрішньогрупового сальдо на консолідовану звітність.
7. Поняття про нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій.
8. Вплив суми нереалізованих прибутків та збитків від внутрішньогрупових операцій на показники консолідованої фінансової звітності.
9. Суть елімінування та порядок його проведення.
10. Форми існування диверсифікації.
11. Різні прояви диверсифікації на підприємстві.
12. Методи оцінки ефективності диверсифікації.
13. Поняття про загальний ризик.
14. Інвестиційний ризик та його визначення.
15. Диверсифікований ризик та його зменшення.
16. Порядок заповнення та подання консолідованих звітів групи підприємств в умовах диверсифікації діяльності.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Внутрішньогрупові операції – це...
2. Внутрішньогрупове сальдо – це...
3. Гудвіл – це...
4. Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій – це...
5. Елімінування – це...
6. Елімінування при складанні консолідованої фінансової звітності – це ...
7. Неконтрольована частка – це...
8. Диверсифікація — це ...
9. Диверсифікація діяльності підприємства — це ...
10. Вертикальна диверсифікація — це ...
11. Горизонтальна диверсифікація — це ...
12. Виробнича диверсифікація — це ...

13. Фінансова диверсифікація — це ...
14. Маркетингова диверсифікація — це ...
15. Галузева диверсифікація — це ...
16. Класична диверсифікація — це...
17. Формування портфеля активів — це ...
18. Інвестиційний ризик – це ...
19. Загальний ризик — це ...
20. Несистематичний (власний, специфічний або диверсифіковуваний)
21. Ризик – це ...
22. Систематичний (недиверсифіковуваний) ризик – це ...
23. Ринковий ризик – це ...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. Охарактеризувати форми диверсифікації: виробничу, фінансову та маркетингову. Результати роботи оформити в таблицю 5.6.

Таблиця 5.6

Форми диверсифікації

Параметри характеристики	Виробнича диверсифікація	Фінансова диверсифікація	Маркетингова диверсифікація
Передбачає урізноманітнення	видів виробництв		
Передбачає одержання			
Передбачає розширення		довгострокових фінансових вкладень	
Передбачає залучення			
Пов'язана із створенням			власної торгівельної мережі

Завдання 2. Визначити можливості диверсифікації діяльності:

- 1) в межах одного підприємства;
- 2) у процесі злиття та поглинання.

Результати оформити в таблицю 5.7.

Таблиця 5.7.

Можливості диверсифікації діяльності

Види диверсифікації	в межах одного підприємства	у процесі злиття та поглинання
Мета		
залежність від	1.	1.
	2. ...	2. ...
можливості	1.	1.
	2. ...	2. ...

8. Рекомендовані літературні джерела

Основна: [1, 2-5, 8-10, 12-16, 20, 23, 25, 30, 32, 33-35];

Допоміжна: [4-7, 10, 12];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Тема 6. Консолідовані форми фінансової звітності

1. Зміст теми

6.1. Зміст консолідованого балансу та методика і техніка заповнення форми консолідованого Балансу ф.№1-к.

Принципи побудови і структура консолідованого балансу. Зміст форми консолідованого балансу. Характеристика розділів і статей консолідованого балансу ф.№1-к. Оцінка статей консолідованого балансу. Підготовка облікових даних для складення консолідованого балансу. Методика і техніка заповнення форми консолідованого балансу ф.№1-к. Джерела даних для складення консолідованого балансу.

Підготовка консолідованого балансу на дату придбання. Підготовка консолідованого балансу на наступні звітні дати після придбання.

Оцінка активів і пасивів підприємства, які залежать від коливань курсу національної валюти.

6.2. Структура і зміст консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф.№2-к та принципи формування і відображення у звітності фінансових результатів роботи групи.

Загальні критерії визнання доходу та витрат. Класифікація доходів і витрат у консолідованому звіті про фінансові результати.

Принципи формування та відображення у звітності фінансових результатів роботи групи підприємств. Напрями використання прибутку групи підприємств. Структура і зміст форми консолідованого фінансового звіту про фінансові результати. Джерела даних для складення консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф.№2-к. Підготовка облікових даних для складення консолідованого фінансового звіту про фінансові результати. Методика і техніка заповнення форми консолідованого фінансового звіту про фінансові результати ф.№2-к.

Підготовка консолідованого звіту про фінансові результати на наступні звітні дати після придбання.

6.3. Зміст консолідованого звіту про рух грошових коштів, методика і техніка його складання.

Шляхи надходження та напрямки вибуття грошових коштів групи підприємств. Призначення та структура консолідованого звіту про рух грошових коштів форма №3-к та №3-кн. Зміст форми консолідованого Звіту про рух грошових коштів форма №3-к та №3-кн. Джерела даних для складення звіту форма №3-к та №3-кн. Методика і техніка складання консолідованого звіту про рух грошових коштів. Послідовність заповнення показників консолідованого звіту про рух грошових коштів та їх узгодження з показниками консолідованого балансу ф.№1-к.

6.4. Зміст консолідованого звіту про власний капітал та методика його складання.

Склад та структура власного капіталу групи підприємств. Функції власного капіталу. Оцінка складових власного капіталу групи підприємств. Формування зареєстрованого (пайового) капіталу. Характеристика статей власного капіталу і порядок їх відображення в балансі форми №1-к. Статті власного капіталу та їх відображення у консолідованому звіті форми №4-к.

Зміст статей консолідованого звіту про власний капітал форми №4-к. Джерела даних для заповнення консолідованого звіту про власний капітал форми №4-к. Порядок складання консолідованого звіту про власний капітал. Послідовність заповнення показників консолідованого звіту про власний капітал форми №4-к та їх узгодження з показниками консолідованого балансу ф.№1-к.

6.5. Зміст та структура приміток до консолідованої фінансової звітності.

Зміст статей консолідованих приміток. Джерела даних для заповнення консолідованих приміток. Порядок складання консолідованих приміток. Послідовність заповнення показників

консолідованих приміток та їх узгодження з показниками інших форм консолідованої фінансової звітності. Порядок формування пояснювальних матеріалів до консолідованої фінансової звітності.

6.6. Консолідований звіт про управління та особливості його складання.

Зміст розділів консолідованого звіту про управління. Підготовка даних та джерела даних для заповнення консолідованого звіту про управління. Порядок складання консолідованого звіту про управління. Відображення структури та складу органів корпоративного управління; стратегічних планів розвитку з урахуванням наявних можливостей і загроз, внутрішніх ресурсів та цінностей; сталий розвиток групи: основні досягнення, діяльність у сфері досліджень та розробок, забезпечення інформаційної безпеки, охорона навколишнього середовища, соціальна відповідальність.

2. Пояснення основних термінів і понять

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Індивідуальний баланс – це звіт про фінансовий стан кожного окремого підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Консолідований баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Звіт про фінансовий стан – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Гудвіл при консолідації – це перевищенням величини інвестицій материнської компанії в дочірню компанію над справедливою вартістю чистих активів, що припадають на частку материнської компанії, що визначається відповідно до НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств».

Неконтрольована частка - частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства).

Витрати - це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збиток - це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Інший сукупний дохід – це доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Звичайна діяльність – це будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Інвестиційна діяльність - це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Основна діяльність – це операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Фінансова діяльність - це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – це звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

Консолідований Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - це звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід, який відображає фінансові результати діяльності підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Грошові кошти (гроші) – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Еквіваленти грошових коштів (грошей) – це короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Звіт про рух грошових коштів – це звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Консолідований звіт про рух грошових коштів – це звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Негрошові операції - це операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів.

Рух грошових коштів – це надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Капітал – це накопичена цінність.

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов’язань.

Зареєстрований капітал – це юридично оформлена, офіційно об’явлена і належним чином зареєстрована частина внесків власників до капіталу підприємства.

Пайовий капітал - це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його господарської діяльності. Це внески членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємства, житлово-будівельного кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - це сума прибутку, яка реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку.

Капітал в дооцінках - це сума дооцінки необоротних активів, вартість активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, та інші види додаткового капіталу.

Резервний капітал - це сума резервів, створених за рахунок чистого прибутку підприємства відповідно до чинного законодавства або установчих документів.

Неоплачений капітал - це сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу підприємства.

Вилучений капітал відображає фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників., має від’ємне значення та вираховується при визначенні величини власного капіталу підприємства.

Звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Консолідований звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці протягом звітного періоду.

Інтелектуальний капітал підприємства – це сукупність інтелектуальних ресурсів (матеріальних і нематеріальних) і здатності до їх реалізації, що визначають спроможність підприємства розвиватися на основі інформації та знань.

Примітки до фінансової звітності - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої

передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Примітки до консолідованої фінансової звітності - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей консолідованої фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності, включає:

1. Назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу).
2. Короткий опис основної діяльності підприємства.
3. Назву материнської (холдингової) компанії підприємства.

У разі придбання або продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць протягом звітного періоду у примітках наводиться (розкривається) інформація про:

1. Загальну їх вартість придбання або продажу.
2. Частину їх загальної вартості, яка, відповідно, була сплачена або отримана грошима.
3. Суму грошей у складі їх активів, що були придбані чи продані.
4. Суму активів (крім грошей) і зобов'язань придбаного або проданого дочірнього підприємства та інших господарських одиниць у розрізі окремих статей.

У примітках до консолідованої фінансової звітності наводиться інформація про:

1) перелік дочірніх підприємств, які контролюються материнським підприємством, із зазначенням назви дочірніх підприємств, країни реєстрації та місцезнаходження, частки в капіталі, частки в розподілі голосів (у разі якщо вона не збігається з часткою в капіталі), іншої форми контролю;

2) причини, з яких показники фінансової звітності дочірнього підприємства не включено до консолідованої фінансової звітності;

3) перелік дочірніх підприємств, над якими втрачено контроль протягом звітного періоду;

4) назви підприємств, у яких підприємству, яке звітує, прямо або опосередковано (через дочірні підприємства) належить більше половини голосів, але яке з причин відсутності контролю не є дочірнім підприємством;

5) вплив придбання або продажу дочірніх підприємств на фінансовий стан (на дату балансу), фінансові результати звітного періоду та такі самі показники попереднього періоду;

6) статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалася різна облікова політика.

Звіт про управління - документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

3. Практичне заняття № 5.

Мета: навчитися розрізняти індивідуальну та консолідовану фінансову звітність та визначати характерні особливості форм консолідованої фінансової звітності.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. В таблицях 6.1 і 6.2 наведено залишки станом на 01.01.2022 р. і 31.12. 2022р., а також обороти на рахунках бухгалтерського обліку умовного материнського підприємства «Праца» і дочірнього підприємств «Бола».

Таблиця 6.1

Залишки та обороти на рахунках бухгалтерського обліку материнського підприємства
«Праца»

тис. грн.

№ з/п	Рахунок	Назва рахунка	С-до на 01.01.2022р.		Оборот		С-до на 31.12.2022р.	
			Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
1	10	Основні засоби	11800		125		11925	
2	13	<u>Знос (амортизація) необоротних активів</u>		2520		18		2538
3	14	Довгострокові фінансові інвестиції	1000			200	800	
4	15	Капітальні інвестиції	0		125	125	0	
5	20	Виробничі запаси	530		1277	810	997	
6	23	Виробництво	120		1260	1067	313	
7	26	Готова продукція	160		1067	820	407	
8	30	Готівка	7		46	51	2	
9	31	Рахунки в банках	560		2007	2362	205	
10	36	Розрахунки з покупцями та замовниками	420		1368	1487	301	
11	36 ВГ О	Розрахунки з покупцями та замовниками (за внутрішньогосподарськими операціями)			695	320	375	
13	37	Розрахунки з різними дебіторами			251	251	0	
14	40	Зареєстрований капітал		7013				7013
15	43	Резервний капітал		1340		200		1540
16	44	Нерозподілені прибутки		200	200	425		425
17	471	Забезпечення виплат відпусток		700	78	30		652
18	50	Довгострокові позики		1400	125			1275
19	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		280	517	870		633
20	64	Розрахунки за податками і платежами			190	190		
21	65	Розрахунки за страхуванням		180	180	292		292
22	66	Розрахунки за виплатами працівникам		964	964	854		854
	683 ВГ О	Внутрішньогосподарські розрахунки			215	318		103
			14597	14597	10690	10690	15325	15325

Таблиця 6.2

Залишки та обороти на рахунках бухгалтерського обліку дочірнього підприємства «Бола» тис. грн.

№ з/п	Рахунок	Назва рахунка	С-до на 01.01.2019р.		Оборот		С-до на 31.12.2019р.	
			Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
1	10	Основні засоби	99,7				99,7	
2	13	Знос необоротних активів (амортизація)		10		2		12
4	20	Виробничі запаси	134		1636	1196	574	
5	23	Виробництво	62		1425	880	607	
6	26	Готова продукція	61		880	360	581	
7	30	Готівка	2		63	63	2	
8	31	Рахунки в банках	800		689	945	544	
9	36	Розрахунки з покупцями та замовниками	340		317	474	183	
10	36 ВГ О	Розрахунки з покупцями та замовниками (за внутрішньогосподарськими операціями)			318	215	103	
	40	Зареєстрований капітал		410				410
13	44	Нерозподілені прибутки		390		120		510
	50	Короткострокові позики		300	16			284
	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		270	396	1073		947
15	64	Розрахунки за податками і платежами		37,7	97	88		28,7
16	65	Розрахунки за страхуванням		18	53	42		7
17	66	Розрахунки за виплатами працівникам		63	63	120		120
18	683 ВГ О	Внутрішньогосподарські розрахунки			320	695		375
19		Разом	1498,7	1498,7	6273,0	6273,0	2693,7	2693,7

Необхідно: 1. Провести консолідацію балансів материнського підприємства «Праца» та дочірнього підприємства «Бола» методом повної консолідації, використовуючи таблицю 6.4. Для цього необхідно здійснити рядкове підсумування статей балансів материнського та дочірнього підприємств станом на 01.01.2019р., враховуючи консолідовані коригування, а саме:

1) виключити балансову вартість інвестицій материнського підприємства в кожне дочірнє підприємство в повному обсязі та частку материнського підприємства у власному капіталі кожного дочірнього підприємства.

Припустимо, що материнське підприємство купує 100% акцій дочірнього підприємства за ціною 1 млн. грн., а консолідований баланс складається відразу після придбання;

2) визначити гудвіл.

Припустимо, що справедлива вартість активів дочірнього підприємства дорівнює їх балансовій вартості. Оскільки материнське підприємство «Праца» придбало дочірнє за ціною (1 млн. грн.), яка перевищує справедливу вартість його чистих активів (ЧАдоч.=Адоч.-Здоч.), то в консолідованому балансі необхідно показати гудвіл. Вартість гудвілу при консолідації визначається

згідно з нормами НП(С)БО 19 і відображається в консолідованому балансі у рядку «Гудвіл при консолідації». Розрахунок гудвілу при консолідації необхідно здійснити у таблиці 6.3.

2. Заповнити форму № 1-к Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) станом на 01.01.2022 р. за методом повної консолідації.

Таблиця 6.3

Розрахунок гудвілу при консолідації

№ з/п	Показник	Сума

Таблиця 6.4

Робоча таблиця для складання консолідованого балансу

з/п	Стаття	Баланс материнського підприємства	Баланс дочірнього підприємства	Коригуючі записи		Консолідований баланс
				Дебет	Кредит	

Завдання 2.

1. В таблицях 6.5 і 6.6 наведено показники доходів і витрат для заповнення форми Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) материнського підприємства «Праща» і дочірнього підприємства «Бола».

Таблиця 6.5

Інформація про доходи і витрати за звітний та аналогічний попередній звітний період материнського підприємства «Праща»

№ з/п	Показник	Звітний період	Аналогічний попередній звітний період
1	2	3	4
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1750,0	2140,0
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	820,0	930,0
3	Інші операційні доходи	4	6
4	Адміністративні витрати	167	145
5	Витрати на збут	45	79
6	Інші операційні витрати	31	54
7	Дохід від участі в капіталі	200,0	-
8	Інші фінансові доходи	3,7	2,4
9	Фінансові витрати	12	12
10	Втрати від участі в капіталі	160,0	-
11	Витрати (дохід) з податку на прибуток	123,0	167,0
12	Матеріальні затрати	810,0	780,0
13	Витрати на оплату праці	1154,0	850,0

14	Відрахування на соціальні заходи	392,0	286,0
15	Амортизація	18,0	18,0
16	Інші операційні витрати	180,0	145,0
1	2	3	4
17	Середньорічна кількість простих акцій	1000	1000
18	Скоригована середньорічна кількість простих акцій	1000	1000
19	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	6,7	0,8
20	Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	6,7	0,8
21	Дивіденди на одну просту акцію	0	0

Таблиця 6.6.

Інформація про доходи і витрати за звітний та аналогічний попередній звітний період дочірнього підприємства «Бола»

№ з/п	Показник	Звітний період	Аналогічний попередній звітний період
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1000,0	933,1
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	890,5	843,0
3	Адміністративні витрати	29,4	26,9
4	Витрати на збут	0,4	0,9
5	Інші фінансові доходи	1,7	0
6	Інші доходи	13,0	15,2
7	Фінансові витрати	6,2	6,5
8	Інші витрати	30,4	33,6
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	9,9	6,2
10	Матеріальні затрати	1196	871,7
11	Витрати на оплату праці	120,0	109,0
12	Відрахування на соціальні заходи	42,0	33,3
13	Амортизація	8,1	13,3
14	Інші операційні витрати	19,6	42,9

Необхідно: Скласти Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) форми 2 материнського підприємства «Праца» та дочірнього підприємства «Бола» за даними таблиць 6.5 та 6.6.

2. Використовуючи Звіт про фінансові результати материнського підприємства «Праца» та дочірнього підприємства «Бола» станом на 31.12.2022р. скласти консолідований Звіт про фінансові результати за методом повної консолідації у таблиці 6.7.

Таблиця 6.7

**Робоча таблиця для складання
консолідованого звіту про фінансові результати**

№ з/п	Стаття	Звіт про фінансові результати материнського підприємства	Звіт про фінансові результати дочірнього підприємства	Коригуючі записи		Консолідовані показники
				Дебет	Кредит	

		«Праца»	«Бола»			

Завдання 3. Сформувати та оформити за даними завдання 1 та завдання 2 даної практичної роботи № 5 Примітки до консолідованої фінансової звітності. Нижче наведено орієнтовний перелік питань та коротка інформація для розкриття у примітках до консолідованої фінансової звітності:

1. Загальні відомості. Материнське підприємство» ПАТ «Праца» є юридичною особою, створеною відповідно до законодавства України. Материнське підприємство Публічне акціонерне товариство «Праца», зареєстроване Виконавчим комітетом Ірпінської міської ради Київської області 20 липня 2005 року.

Товариство займається _____ (див. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010).

Товариство безпосередньо здійснює такі основні види фінансово-господарської діяльності: (див. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010).

А) _____

Б) _____

В) _____

Юридична адреса Товариства _____.

Функціональною валютою звітності є гривня. Звітність складена в тисячах гривень.

2. Основи представлення консолідованої фінансової звітності. Необхідно вказати, які стандарти були використані для складання консолідованої фінансової звітності.

3. Основні принципи облікової політики. Необхідно вказати:

а) методи оцінки статей консолідованої фінансової звітності;

б) периметр консолідації;

в) валюту представлення звітності;

г) коригування, які проводились під час формування консолідованих показників.

В цьому розділі доцільно розкрити методичні підходи щодо формування окремих суттєвих показників, зокрема:

- основних засобів;
- нематеріальних активів;
- інвестицій в підприємства що підлягають консолідації;
- зменшення корисності активів;
- фінансових активів та їх знецінення;
- фінансові зобов'язання;
- запасів;
- грошових коштів та їх еквівалентів;
- забезпечень;
- розрахунків;
- доходів;
- податків тощо.

4. Суттєві облікові судження, оцінки та припущення. Підготовка консолідованої фінансової звітності потребує від керівництва винесення суджень та припущень, які мають вплив на суми активів, зобов'язань та потенційних зобов'язань, які представлені у звітності на дату фінансової звітності та відображених сум доходів за звітний період.

5. Розкриття показників та наведення пояснень, що забезпечує обґрунтованість та деталізацію статей фінансових звітів, а також іншої інформації, розкриття якої передбачено діючими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

6. Події після звітного періоду. Зазначають потенційний вплив відомих подій на показники консолідованої фінансової звітності, наприклад вступ в дію певного закону.

7. Затвердження звітності. Необхідно вказати порядок розгляду та затвердження консолідованої фінансової звітності.

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 6.8

Робоча таблиця для складання консолідованого балансу

№ з/п	Стаття	Баланс материнського підприємства	Баланс дочірнього підприємства	Коригуючі записи		Консолідований баланс
				Дебет	Кредит	
	Основні засоби	11925	99,7			12024,7
	Знос необоротних активів (амортизація)	(2538)	(12)			(2550)

5. Контрольні питання до теми

1. Принципи побудови і структура консолідованого балансу.
2. Підготовка облікових даних для формування показників консолідованого балансу.
3. Підготовка консолідованого балансу на дату придбання та наступні звітні дати після придбання.
4. Особливості консолідованого балансу.
5. Спільні риси та відмінності між консолідованим балансом і балансом кожного окремого підприємства.
6. Зміст та структура консолідованого балансу.
7. Порядок складання консолідованого балансу.
8. Порядок підготовки показників для складання консолідованого балансу.
9. Особливості складання звіту про фінансові результати ф.2-к.
10. Загальні критерії визнання доходів та витрат і їх класифікація.
11. Підготовка облікових даних та методика складання консолідованого фінансового звіту про фінансові результати.
12. Напрями використання прибутку групи.
13. Поняття про фінансові результати діяльності підприємства та групи підприємств.
14. Збиток як негативний фінансовий результат діяльності та шляхи його покриття і зменшення в об'єднаних підприємствах.
15. Зміст та структура консолідованого звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід).
16. Джерела даних та порядок заповнення консолідованого звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід).
17. Спільні риси та відмінності складання Звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) ф.№2 та Консолідованого звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) ф.№2-
18. Призначення та структура консолідованого звіту про рух грошових коштів за прямим та непрямим методом.
19. Послідовність заповнення показників консолідованого звіту про рух грошових коштів та їх узгодження з показниками консолідованого балансу.
20. Склад та структура власного капіталу групи підприємств.
21. Послідовність заповнення показників консолідованого звіту про власний капітал форми №4-к та їх узгодження з показниками консолідованого балансу ф.№1-к.

22. Особливості складання приміток до консолідованої фінансової звітності.
23. Порядок формування пояснювальних матеріалів до консолідованої фінансової звітності.
24. Призначення Консолідований звіт про управління та особливості його складання.
25. Роль, значення та шляхи удосконалення інформативності консолідованого звіту про управління.
26. Консолідований звіт про рух грошових коштів та його відмінність від звіту про рух грошових коштів підприємства.
27. Поняття про негрошові операції, їх суть та види.
28. Рух грошових коштів групи підприємств та їх відображення в Консолідованому звіті про рух грошових коштів.
29. Джерела надходження грошей і їхніх еквівалентів та їх збільшення.
30. Напрямки вибуття грошей та їхніх еквівалентів та їх оптимізація.
31. Зміст та порядок заповнення Консолідованого звіту про рух грошових коштів.
32. Поняття про інтелектуальний капітал підприємства.
33. Зміст та порядок заповнення Консолідованого звіту про власний капітал.
34. Джерела даних для заповнення Консолідованого звіту про власний капітал.
35. Зміни у складі власного капіталу підприємства.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Баланс – це...
2. Індивідуальний баланс – це...
3. Консолідований баланс – це...
4. Активи – це ...
5. Зобов'язання – це...
6. Власний капітал – це ...
7. Звіт про фінансовий стан ф.№1 – це ...
8. Чисті активи – це ...
9. Необоротні активи – це ...
10. Оборотні активи – це ...
11. Довгострокові зобов'язання – це...
12. Короткострокові зобов'язання – це...
1. Витрати – це...
2. Доходи - це...
3. Прибуток - це...
4. Збиток - це...
5. Інший сукупний дохід - це...
6. Звичайна діяльність - це...
7. Інвестиційна діяльність – це...
8. Операційна діяльність – це...
9. Основна діяльність - це...
10. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – це...
11. Консолідований Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - це...
12. Фінансовий результат - це...
13. Сукупний дохід - це...
1. Грошові кошти (гроші) – це ...
2. Еквіваленти грошових коштів (грошей) – це...
3. Звіт про рух грошових коштів – це ...
4. Консолідований звіт про рух грошових коштів – це ...
5. Чистий рух коштів в результаті операційної діяльності – це ...
6. Чистий рух коштів в результаті інвестиційної діяльності – це ...
7. Чистий рух коштів в результаті фінансової діяльності – це ...
8. Негрошові операції - це ...

9. Рух грошових коштів – це ...
10. Чистий рух коштів за звітний період – це...
11. Капітал – це ...
12. Власний капітал – це ...
13. Звіт про власний капітал – це ...
14. Зареєстрований капітал – це ...
15. Пайовий капітал - це ...
16. Інтелектуальний капітал підприємства – це ...
17. Консолідований звіт з управління – це ...
18. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - це ...
19. Капітал в дооцінках - це ...
20. Резервний капітал – це ...
21. Неоплачений капітал – це
22. Вилучений капітал – це ...
23. Консолідований звіт про власний капітал – це ...
24. Елементи власного капіталу – це ...
25. Засновники (учасники) підприємства – це ...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За даними завдання 1, 2 і 3 практичної роботи №5 скласти Консолідований звіт про управління. При цьому необхідно врахувати необхідність відображення у звіті структури та складу органів корпоративного управління; стратегічних планів розвитку з урахуванням наявних можливостей і загроз, внутрішніх ресурсів та цінностей; сталий розвиток групи: основні досягнення, діяльність у сфері досліджень та розробок, забезпечення інформаційної безпеки, охорона навколишнього середовища, соціальна відповідальність тощо.

Завдання 2. За результатами опрацювання нормативних документів та інших літературних джерел подати визначення терміну «Консолідований звіт про управління», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 6.9.

Таблиця 6.9

Визначення поняття «Консолідований звіт про управління»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 3. За результатами опрацювання нормативних документів та інших літературних джерел згрупувати проблеми складання Консолідованого звіту про управління, визначені різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 6.10.

Таблиця 6.10

Проблеми складання Консолідованого звіту про управління

№з/п	Проблеми	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

8. Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [2, 5, 7, 9, 10, 13- 16, 22-23, 26-27, 30-31];

Допоміжна: [3, 4, 5, 7-9];
 Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];
 Міжнародні видання: [1-14].

Змістовний модуль 4. Аналіз та контроль показників консолідованої фінансової звітності

Тема 7. Експрес-аналіз звітності групи підприємств.

1. Зміст теми

7.1. Методика експрес-аналізу показників фінансової звітності з метою оперативної оцінки економічного становища підприємства.

Визначення тенденції розвитку підприємства на перспективу. Суть аналізу КФЗ. Напрямами аналізу КФЗ. Поняття про горизонтальний аналіз; вертикальний (структурний) аналіз; аналіз трендів та аналіз коефіцієнтів. Коефіцієнти аналізу КФЗ. Суб'єкти аналізу. Важливість експрес-аналізу. Сенс експрес-аналізу.

7.2. Послідовність проведення експрес-аналізу консолідованої фінансової звітності.

Аналіз КФЗ групи як інформаційна база. 15 основних фінансових коефіцієнтів за 4 категоріями для аналізу фінансового стану підприємств. Відбір інформаційних джерел і відповідних фінансових показників. Результати експрес-аналізу. Основні показники аналізу діяльності суб'єктів господарювання. Відмінності між аналізом індивідуальної фінансової звітності та КФЗ. Основне джерело надання інформації для аналізу є КФЗ групи.

7.3. Методика аналізу звітних сегментів групи підприємств у контексті консолідованої фінансової звітності з метою запровадження механізму оцінювання діяльності групи за реальними та потенційними ринками збуту продукції, місцями виробництва й безпосередньо видами бізнесу.

Недоліки щодо розкриття інформації в КФЗ. Оцінювання вартості групи. Оцінка реальності досягнень поставлених цілей шляхом періодичного огляду господарських операцій. Вибір методів аналізу КФЗ. Методика аналізу звітних сегментів групи підприємств для запровадження механізму оцінювання діяльності групи за реальними та потенційними ринками збуту продукції, місцями виробництва й безпосередньо видами бізнесу.

7.4. Удосконалення методів аналізу консолідованої фінансової звітності на основі моделей оцінювання вартості групи підприємств з метою формування інформації про майбутній фінансовий стан, вартість капіталу юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Показники рентабельності. Показники оборотності. Показники ліквідності. Показники структури капіталу. Відбір інформаційних джерел і відповідних фінансових показників. Коефіцієнт відношення ціни до прибутку. Модель дисконтування грошових потоків.

7.4. Аналіз звітності дочірніх підприємств та показників консолідованої фінансової звітності.

Оціночні коефіцієнти – мультиплікатори прибутковості для визначення можливої вартості об'єднання підприємств – групи. Оцінка вартості материнського та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці на основі моделі дисконтування грошових потоків. Поняття про чистий грошовий потік (вільний грошовий потік). Метод економічної доданої вартості. Розрахунок вартості групи. Оцінювання схильності групи до різноманітних географічних та господарських сегментів.

2. Пояснення основних термінів і понять

Аналіз консолідованої фінансової звітності групи служить інформаційною базою для:

- розробки стратегії і тактики розвитку групи;
- обґрунтування планів;
- прийняття управлінських рішень;

- забезпечення контролю за виконанням рішень;
- виявлення резервів поліпшення фінансового стану групи.

Метою експрес-аналізу є наочна і проста оцінка фінансового стану і динаміки розвитку господарюючого суб'єкта.

Етапи проведення експрес-аналізу:

- 1) перевірка доброякісності показників фінансовій звітності;
- 2) побудова та аналіз аналітичного балансу;
- 3) коефіцієнтний аналіз;
- 4) формування висновків та рекомендацій за результатами проведеного аналізу.

Основні напрями аналітичної роботи при проведенні експрес-аналізу:

- 1) експрес-аналіз фінансово-майнового стану;
- 2) поглиблений фінансовий аналіз.

Показники рентабельності:

- рентабельність продажів;
- рентабельність основних засобів та інших необоротних активів;
- рентабельність власного капіталу.

Показники оборотності:

- оборотність активів;
- оборотність основних засобів;
- оборотність дебіторської заборгованості (у днях);
- оборотність запасів (у днях);
- оборотність оборотних коштів (у днях).

Показники ліквідності:

- коефіцієнт адекватності поточних активів;
- коефіцієнт моментальної ліквідності;
- коефіцієнт покриття процентних платежів;
- коефіцієнт адекватності коштів.

Показники структури капіталу:

- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт адекватності капіталу;
- співвідношення позикових і власних коштів.

3. Практичне заняття № 6.

Мета: навчитися розрізняти різні показники експрес-аналізу КФЗ та проводити аналіз звітності учасників групи та показників консолідованої фінансової звітності.

Форма виконання: виконання практичних завдань.

Форми контролю знань: опитування усні (індивідуальні), тестування, обговорення практичних завдань, перевірка самостійної роботи студентів.

Завдання 1. Провести експрес - аналіз консолідованої фінансової звітності за результатами практичної роботи №5 в декілька етапів.

1.1. Переконатися в тому, що баланс готовий до читання.

1.2. Ознайомитися з пояснювальною запискою до звіту, оцінити тенденції основних показників діяльності, якісну модифікацію в майновому і фінансовому становищі суб'єкта господарювання.

1.3. Провести аналіз балансу і інших форм фінансової звітності, здійснюючи розрахунок коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан суб'єкта господарювання. І. Провести оцінку стану і динаміки економічного потенціалу суб'єкта господарювання. а) Оцінку майнового стану суб'єкта господарювання представити показниками в таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Оцінку майнового стану суб'єкта господарювання

Показники	Дані на початок звітного періоду	Дані на кінець звітного періоду	Зміни, +,-
Загальна сума господарських засобів підприємства			
Первісна вартість основних засобів			
Сума зносу основних засобів станом на 1.01			
Залишкова вартість основних засобів станом на 1.01			
Коефіцієнт зносу основних засобів			

б) Оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання представити показниками в таблиці 7.2.

Таблиця 7.2

Оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання

Показники	Дані на початок звітного періоду	Дані на кінець звітного періоду	Зміни, +,-
Сума власних засобів підприємства			
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів (залучений капітал / власний капітал)			
Коефіцієнт покриття (поточні активи/ поточні зобов'язання)			
Наявність в балансі «хворих» статей: а) збитки (ф.1)			
б) кредити і позики, не погашені вчасно (ф. 1)			

II. Провести оцінку результативності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. Дані представити в таблиці 7.3.

Таблиця 7.3

Оцінку результативності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання

Показники	Дані на початок звітного періоду	Дані на кінець звітного періоду	Зміни, +,-
<i>Оцінка прибутковості:</i>			
прибуток (ф. 2)			
рентабельність продукції, % (прибуток від реалізації / виручка від реалізації 100%)			

рентабельність основної діяльності, в % (прибуток від реалізації / затрати на виробництво продукції 100%).			
Оцінка динамічності			
темпи зростання виручки (валового доходу) від реалізації, % (ф. 2)			
темпи зростання прибутку % (ф. 2)			
Оцінка ефективного використання економічного потенціалу			
рентабельність активів, % (балансовий прибуток / середній власний капітал) 100%			
Оцінка ринкової та інвестиційної активності			
цінність акції (ринкова ціна акції / доход на акцію)			
рентабельність акції (дивіденди, що виплачується по акції / ринкова ціна акції)			
коефіцієнт котирування акції (ринкова ціна акції / книжна (облікова ціна акції))			

За розрахованими показниками після кожної з таблиць зробити висновки та запропонувати шляхи покращення діяльності групи.

Завдання 2. Провести аналіз впливу результатів діяльності учасника групи на загальний результат групи, оцінивши вплив результатів діяльності дочірнього підприємства (індивідуальна звітність) на результати групи (консолідована звітність).

4. Зразок виконання практичного завдання

Таблиця 7.4

Оцінку майнового стану суб'єкта господарювання

Показники	Дані на початок звітного періоду	Дані на кінець звітного періоду	Зміни, +,-
Загальна сума господарських засобів підприємства	13565,7	15468,7	+1903
Первісна вартість основних засобів	11899,7	12024,7	+125

Сума зносу основних засобів станом на 1.01
Залишкова вартість основних засобів станом на 1.01			
Коефіцієнт зносу основних засобів			

5. Контрольні питання до теми

1. Мета та завдання аналізу консолідованої фінансової звітності.
2. Мета експрес-аналізу консолідованої фінансової звітності.
3. Основні напрями аналітичної роботи при проведенні експрес-аналізу.
4. Етапи проведення експрес-аналізу.
5. Перевірка доброякісності показників фінансовій звітності.
6. Побудова та аналіз аналітичного балансу.
7. Коефіцієнтний аналіз.
8. Експрес-аналіз фінансово-майнового стану групи підприємств.
9. Поглиблений фінансовий аналіз групи підприємств.
10. Показники рентабельності та їх використання.
11. Порядок розрахунку показників оборотності.
12. Характеристика показників ліквідності.
13. Перелік та порядок розрахунку показників структури капіталу.
14. Відбір інформаційних джерел і відповідних фінансових показників.
15. Коефіцієнт відношення ціни до прибутку.
16. Модель дисконтування грошових потоків.
17. Порядок проведення експрес-аналізу консолідованої фінансової звітності.
18. Методика аналізу звітних сегментів групи підприємств у контексті консолідованих фінансових звітів.
19. Відмінності між аналізом індивідуальної фінансової звітності та КФЗ.
20. Основне джерело надання інформації для аналізу є КФЗ групи.
21. Формування висновків та рекомендацій за результатами проведеного аналізу.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Основною метою аналізу консолідованої фінансової звітності є...
2. Основними завданнями аналізу консолідованої фінансової звітності є ...
2. Мета експрес-аналізу консолідованої фінансової звітності – це...
3. Основними напрямками аналітичної роботи при проведенні експрес-аналізу є ...
4. Етапи проведення експрес-аналізу – це ...
5. Перевірка доброякісності показників фінансовій звітності представляє собою...
6. Побудова та аналіз аналітичного балансу – це ...
7. Коефіцієнтний аналіз – це ...
8. Експрес-аналіз фінансово-майнового стану групи підприємств – це ...
9. Поглиблений фінансовий аналіз групи підприємств – це ...
10. Показники рентабельності – це ...
11. Показники оборотності – це ...
12. Показники ліквідності – це ...
13. Показники структури капіталу – це ...
14. Горизонтальний аналіз балансу – це ...
15. Вертикальний аналіз балансу – це ...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання нормативних документів та інших літературних джерел подати визначення терміну «Експрес-аналіз», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 7.5.

Таблиця 7.5

Визначення поняття «Експрес-аналіз»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 2. Використовуючи дані завдання 1 практичної роботи №6 оцінити вартість материнського та дочірнього підприємств як єдиної економічної одиниці на основі моделі дисконтування грошових потоків.

8. Рекомендовані літературні джерела

Основна: [2, 4, 6, 7, 9, 10, 15, 16, 23, 28, 30-31];

Допоміжна: [1, 2, 4, 5, 8];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

Тема 8. Контроль консолідованої фінансової звітності

1. Зміст теми

8.1. Організація внутрішнього контролю групи.

Необхідність функціонування системи внутрішнього контролю на сучасному етапі розвитку економічних відносин. Головна мета внутрішнього контролю. Об'єкт внутрішнього контролю. Нормативно-правове регулювання здійснення внутрішнього контролю. комплексний характер контролю консолідованої фінансової звітності.

8.2. Суб'єкти контролю консолідованої фінансової звітності.

Суб'єкти здійснення контролю консолідованої фінансової звітності. Обов'язки та права підрозділу внутрішнього контролю. Два рівні внутрішнього контролю консолідованої фінансової звітності: 1) контроль звітності на рівні підприємств, що є учасниками групи; 2) контроль звітності на рівні групи.

8.3. Контроль діяльності дочірніх підприємств.

Проведення внутрішнього аудиту діяльності дочірніх підприємств. Перевірка системи бухгалтерського обліку дочірніх підприємств: облікова політика підприємства; організація аналітичного та синтетичного обліку; організація обліку в структурних підрозділах та бухгалтерії; методика здійснення бухгалтерського обліку; технічне забезпечення облікових робіт тощо. Перевірка дотримання чинного законодавства з питань обліку та оподаткування. Контроль достовірності показників фінансової звітності дочірніх підприємств.

8.4. Контроль дотримання єдиної облікової політики.

Перевірка документального оформлення облікової політики усіх дочірніх та материнського підприємства. Перевірка системи бухгалтерського обліку дочірніх підприємств на їх відповідність чинному законодавству з питань обліку та оподаткування і обраній обліковій політиці підприємства. Перевірка системи бухгалтерського обліку материнського підприємства на їх

відповідність чинному законодавству з питань обліку та оподаткування і обраній обліковій політиці підприємства. Порівняння обраної облікової політики дочірніми та материнським підприємствами. Визначення невідповідності обраної облікової політики дочірніми та материнським підприємствами. Розробка пропозицій та дій для дотримання єдиної облікової політики.

8.5. Перевірка достовірності показників консолідованої фінансової звітності.

Аудит достовірності показників фінансової звітності дочірніх підприємств. Аудит достовірності показників материнського підприємства. Перевірка робочих таблиць для складання консолідованої фінансової звітності. Перевірка регулюючих записів. Перевірка відображення внутрішньогрупових операцій та сальдо. Перевірка правильності визначення гудвілу та неконтрольованої частки. Перевірка достовірності показників консолідованого балансу. Перевірка достовірності показників консолідованого звіту про фінансові результати. Перевірка достовірності показників консолідованого звіту про рух грошових коштів. Перевірка достовірності показників консолідованого звіту про власний капітал. Перевірка достовірності показників приміток до консолідованої фінансової звітності. Перевірка достовірності показників консолідованого звіту про управління.

8.6. Основні напрями і особливості аудиту консолідованої фінансової звітності.

Нормативна перевірка КФЗ на предмет законності операцій, відображених у документах та звітності. Формальна перевірка КФЗ на предмет встановлення повноти і правильності оформлення документів та форм звітності. Зустрічна перевірка внутрішньогрупових операцій. Зустрічна перевірка розрахункових операцій з третіми особами, не учасниками групи. Взаємна перевірка окремих реквізитів, які повторюються в ряді документів і відображають взаємопов'язані операції. Хронологічна перевірка документів та фінансової звітності. Арифметична перевірка достовірності показників окремих та консолідованої фінансової звітності. Аудит достовірності показників фінансової звітності дочірніх підприємств. Аудит достовірності показників материнського підприємства. Перевірка робочих таблиць для складання консолідованої фінансової звітності.

8.7. Методичні засади аудиторського контролю діяльності холдингових структур.

Контроль дотримання єдиної облікової політики групи. Аудит достовірності показників окремої фінансової звітності дочірніх підприємств. Аудит достовірності показників материнського підприємства. Перевірка робочих таблиць для складання консолідованої фінансової звітності холдингу як групи. Перевірка достовірності показників консолідованої фінансової звітності групи.

2. Пояснення основних термінів і понять

Аудит – це незалежний зовнішній фінансовий контроль, заснований на комерційних засадах.

Аудит консолідованої фінансової звітності – це перевірка інформації публічної консолідованої фінансової звітності щодо фінансово-господарської діяльності групи підприємств з метою визначення достовірності їх звітності відповідно до чинного законодавства та встановлених нормативів.

Аудит достовірності показників консолідованої фінансової звітності - це перевірка інформації публічної консолідованої фінансової звітності щодо фінансово-господарської діяльності групи підприємств з метою визначення достовірності, повноти, точності та правильності показників звітності відповідно до інформації фінансової звітності материнського і всіх дочірніх підприємств, даних обліку, чинного законодавства та встановлених нормативів.

Фінансовий контроль визначають як цілеспрямовану діяльність законодавчого і виконавчих органів публічної влади і недержавних організацій, спрямовану на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході мобілізації, розподілу і використання коштів централізованих і децентралізованих грошових фондів держави з метою найефективнішого соціально-економічного розвитку всіх суб'єктів фінансових правовідносин.

Внутрішній контроль - це система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного використання усіма працівниками своїх обов'язків по забезпеченню та здійсненню господарських операцій.

Планування аудиту - це вироблення головної стратегії і конкретних підходів до характеру, періоду, а також часу проведення аудиту.

Методика внутрішньогосподарського контролю – це порядок і послідовність застосування методів та прийомів в контролі з метою підтвердження ступеня раціональності використання ресурсів підприємства, оптимізації господарських процесів в підприємницькій діяльності, яка повинна приносити максимальний прибуток в межах законодавства і прийнятої обліково-економічної політики.

Метод контролю – це сукупність специфічних прийомів, які використовуються при додержанні відповідних принципів для досягнення законності, доцільності, достовірності фінансово-господарських операцій на основі облікової, звітної, нормативної та іншої інформації у сполученні з дослідженням фактичного стану підконтрольних об'єктів.

Спосіб контролю – це засіб, який забезпечує досягнення мети в цілому.

Основними способами документального контролю є: формальна перевірка документів, нормативна перевірка, арифметична, хронологічна перевірка, взаємна, зустрічна перевірка, контрольне порівняння, логічний аналіз і ін.

Нормативна перевірка - це спосіб, що дозволяє установити законність операцій, відбитих у документах.

Формальна перевірка – передбачає встановлення повноти і правильності оформлення документів, заповнення реквізитів, відповідність підписів осіб, які склали документ; дозволяє переконатись, що для оформлення даної господарської операції використано бланк необхідної форми.

Зустрічна перевірка – це зіставлення декількох екземплярів одного і того ж документа і записів по них в облікових регістрах.

Взаємна перевірка – це зіставлення окремих реквізитів, які повторюються в ряді документів, відображаючих взаємопов'язані операції.

Хронологічна перевірка – це перевірка реальної можливості здійснення тієї або іншої господарської операції шляхом дослідження хронології записів у регістрах бухгалтерського обліку і документах.

Арифметична перевірка – це перевірка шляхом перерахунку результатів таксування, загальних підсумків, узгодження нарахувань і утримань (знижок) тощо з метою визначення правильності підрахунків та виявлення зловживань і крадіжок, що приховані за неправильними арифметичними діями.

Прийом – допоміжний засіб досягнення мети, який визначає межу застосування способу контролю.

Суцільна перевірка - це оцінка всіх масивів інформації без виключення стосовно господарських процесів.

Вибіркова перевірка передбачає застосування контрольних процедур менш ніж до 100% масивів інформації.

Комбінована перевірка – це поєднання суцільної та вибіркової перевірки.

3. Практичне заняття № 7.

Завдання 1. Для розробки програми аудиту консолідованої фінансової звітності за основними напрямками необхідно розробити методику перевірки:

- 1.1. повноти й правильності вибору периметру консолідації;
- 1.2. єдності облікової політики при складанні консолідованої звітності;
- 1.3. правильності розрахунку неконтрольованої частки;
- 1.4. повноти й правильності об'єктів елімінування;
- 1.5. правильності розрахунку гудвілу;
- 1.6. достовірності показників консолідованої фінансової звітності.

4. Зразок виконання практичного завдання

Алгоритм проведення перевірок за визначеними основними напрямками можна представити за прикладом методики перевірки єдності облікової політики при складанні консолідованої

звітності. Так, для перевірки єдності облікової політики при складанні консолідованої звітності необхідно:

1. За даними приміток до індивідуальної річної фінансової звітності кожного дочірнього підприємства, що входить до складу групи підприємств та документом про облікову політику кожного підприємства визначити, які елементи облікової політики були використані для відображення статей річної фінансової звітності в розрізі складових облікової політики підприємства: організаційна, технічна та методична.

2. За даними приміток до річної фінансової звітності материнського підприємства та документом про облікову політику материнського підприємства визначити, які елементи облікової політики були використані для відображення статей річної фінансової звітності в розрізі складових облікової політики підприємства: організаційна, технічна та методична.

3. За даними приміток до консолідованої фінансової звітності та документом про облікову політику групи підприємств визначити, які елементи облікової політики були використані для відображення статей консолідованої фінансової звітності в розрізі складових облікової політики підприємства: організаційна, технічна та методична.

4. За результатами проведеної вибірки провести порівняльний аналіз використаних способів, методів та процедур, які були використані для складання річної фінансової звітності кожного дочірнього, материнського підприємства та групи підприємств при складанні консолідованої фінансової звітності. Результати порівняння можна представити в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1

Перевірка єдності облікової політики при складанні консолідованої звітності

Статті фінансової звітності	Елементи облікової політики					Результати перевірки
	дочірнього під-ва А	дочірнього під-ва Б	...	материнського під-ва	групи під-в	
Основні засоби						
Запаси						
Дебіторська заборгованість						
Зобов'язання						
Доходи						
Витрати						

5. Контрольні питання до теми

1. Поняття про аудит як незалежний зовнішній фінансовий контроль.
2. Поняття про фінансовий контроль.
5. Організація та порядок проведення внутрішнього контролю.
6. Планування аудиту.
7. Методика внутрішньогосподарського контролю.
8. Методи та способи контролю.
9. Основні способи документального контролю.
10. Нормативна перевірка як спосіб установити законність операцій, відбитих у документах.
11. Порядок проведення формальної перевірки.
12. Завдання зустрічних перевірок та порядок проведення.
13. Особливості взаємної перевірки.
14. Мета та порядок проведення хронологічних перевірок.
15. Мета та порядок проведення арифметичної перевірки.
16. Прийоми контролю.

17. Позитивні та негативні моменти проведення суцільних перевірок.
18. Особливості вибіркового перевірок.
19. Суть комбінованих перевірок.
20. Особливості аудиту консолідованої фінансової звітності.
21. Порядок проведення перевірки достовірності показників консолідованої фінансової звітності.
22. Перевірка повноти й правильності вибору периметру консолідації;
23. Перевірка єдності облікової політики при складанні консолідованої фінансової звітності.
24. Перевірка правильності розрахунку неконтрольованої частки.
25. Перевірка повноти й правильності об'єктів елімінування.
26. Перевірка правильності розрахунку гудвілу.

6. Відкриті тестові завдання до теми

1. Аудит – це...
2. Аудит консолідованої фінансової звітності – це ...
3. Аудит достовірності показників консолідованої фінансової звітності - це ...
4. Фінансовий контроль – це ...
5. Внутрішній контроль – це ...
6. Планування аудиту – це ...
7. Методика внутрішньогосподарського контролю – це ...
8. Метод контролю – це ...
9. Спосіб контролю – це ...
10. Основними способами документального контролю є...
11. Нормативна перевірка – це ...
12. Формальна перевірка – це ...
13. Зустрічна перевірка – це ...
14. Взаємна перевірка – це ...
15. Хронологічна перевірка – це ...
16. Арифметична перевірка – це ...
17. Прийом – це ...
18. Суцільна перевірка – це ...
19. Вибіркова перевірка – це ...
20. Комбінована перевірка – це ...
21. Контроль достовірності показників консолідованої фінансової звітності передбачає...
22. Контроль повноти й правильності вибору периметру консолідації передбачає...
23. Контроль єдності облікової політики при складанні консолідованої фінансової звітності передбачає...
24. Контроль правильності розрахунку неконтрольованої частки передбачає...
25. Контроль повноти й правильності об'єктів елімінування передбачає...
26. Контроль правильності розрахунку гудвілу передбачає...

7. Завдання для поглибленого вивчення курсу

Завдання 1. За результатами опрацювання нормативних документів та інших літературних джерел подати визначення терміну «Аудит консолідованої фінансової звітності», подане в різних законодавчо-нормативних документах та різними авторами в літературних джерелах. Результати виконання завдання оформити в окрему таблицю 8.2.

Таблиця 8.2

Визначення поняття «Аудит консолідованої фінансової звітності»

№з/п	Трактування поняття	Автор	Джерело
1			
2			
3			
4

Завдання 2. За результатами опрацювання нормативних документів, лекційного матеріалу та інших літературних джерел за темою розробити порядок здійснення дій (кроків, етапів) здійснення аудиту консолідованої фінансової звітності. Результати виконання завдання оформити схематично.

8. Рекомендовані літературні джерела

Основна: [2, 4, 6, 7, 9, 10, 15, 16, 21, 23,27, 30, 31];

Допоміжна: [1, 4, 5, 8];

Інформаційні ресурси Інтернет: [1-6];

Міжнародні видання: [1-14].

4. Рекомендована література:

4.1. Основна література:

1. Господарський кодекс України, від 16.01.2003 № 436-IV: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Гурська О. М. Консолідована та зведена фінансова звітність груп підприємств. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12683/1/15_77-86_Vis721menegment.pdf.
3. Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств. - Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/file/48858.docx>
4. Залунін В. Ф., Кононова І. В. Сутність консолідованої фінансової звітності та її роль в управлінні підприємством. *Ефективна економіка*. № 11, 2016.
5. Івченко Л.В. Консолідована фінансова звітність: теоретичні та практичні аспекти. *Молодий вчений*. №4(31), 2016 р. С 76-80.
6. Костюченко В.М. Проблеми та перспективи аналізу консолідованих фінансових звітів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №8. С.5-17.
7. Кучер С.В. Основні проблеми складання консолідованої фінансової звітності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 19. Частина 2. 2016. С.148-151.
8. Кучерява М. В. Складання консолідованої фінансової звітності в контексті імплементації директивних вимог ЄС. *Наукові праці НДФІ*. 2018. № 3. С. 127-142.
9. Лучко М.Р. Технологія побудови консолідованої фінансової звітності. URL: <http://www.teraudit.com/tehnologiya-pobudovi-konsolidovanoyi-finansovoyi-zvitnosti>
10. Лучко М. Р., Яцишин С. Р. Консолідація фінансової звітності: Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 282с.
11. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635 від 27.06.2013. URL: <http://dtkk.com.ua/show/2cid010244.html>.
12. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. *База даних «Законодавство України»/ВР України*. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність». *База даних «Законодавство України»/ВР України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_045.
14. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність». *База даних «Законодавство України»/ВР України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_065.

15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів від 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>
16. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів від 27 червня 2013 р. № 628. URL: <http://docs.dtkr.ua/doc/1207.2386.0>
17. Національне П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» затверджене наказом Міністерства фінансів від 21 червня 1999 р. за N 392/3685. URL: <http://docs.dtkr.ua/doc/1037.286.0>.
18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://invaconsult.com.ua/index.php/2011-07-12-10-47-18/1672--15-qq>.
19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>.
20. Національне П(С)БО 19 "Об'єднання підприємств. URL: <http://it-prestige.com.ua/index.php/goodinfo/dlya-bukhgalterov/23-psbu/61-psbu19>.
21. Остап'юк Н.А., Семчук І.В. Консолідована фінансова звітність в системі внутрішнього контролю групи підприємств. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1116/1/20.pdf>.
22. Осадча Г. Г., Власенко І. М. Методологічні аспекти консолідації фінансової звітності. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6438/1/4..pdf>.
23. Пантелеєв В. П., Безверхий К.В. Консолідація фінансової звітності: навч. посібник. К: ДП «Інформ.-аналіт агентство», 2016.442 с.
24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
25. Про холдингові компанії в Україні. Закон України від 15 березня 2006 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>.
26. Рубейкін В.А. Консолідація фінансової звітності: методика виконання процедур. *Ефективна економіка*. № 10, 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5204>.
27. Семчук І. В. Консолідована фінансова звітність групи підприємств: організаційно-методичні засади формування і контролю. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/142/1/Semchuk.pdf>.
28. Сторожук Т.М. Роль та значення консолідованої фінансової звітності в сучасних умовах господарювання. *Національна економіка в умовах глобалізації: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. П.: ЦФЕНД, 2017.90 с. С.73-77.
29. Сторожук Т.М. Облікова політика материнської (холдингової) компанії та її дочірніх підприємств. *Облік і фінанси*. № 3(73), 2016. С. 38-43.
30. Форми консолідованої фінансової звітності (додаток 2 до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»). URL: http://bukhgalter911.com/Res/Blanks/FinOtchet/konsol_zvit_dod2_npsbo1.aspx.
31. Яцишин, С. Р. Консолідація фінансової звітності: автоматизація процесу формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск № 14. Грудень 2016 р. Електронне фахове видання. URL: <http://global-ational.in.ua/archive/14-2016/209.pdf>.
32. Яцишин, С. Р. Консолідація фінансової звітності: історичні передумови виникнення та розвитку. *Вісник Одеського національного університету*. Том 22. Випуск №3 (56). Одеса, 2017. С. 185-189. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_3/39.pdf.
33. Consolidated financial statements–Ferrovial. URL: <http://www.ferrovial.com/wp-content/uploads/2014/09/consolidated-annual-statements-2015.pdf>
34. Consolidated Financial Statements Definition & Example. URL: <http://www.investinganswers.com/financial-dictionary/financial-statement-analysis/consolidated-financial-statements-2293>
35. Financial Statement Consolidation Rules. URL: <http://smallbusiness.chron.com/financial-statement-consolidation-rules-5230.html>.

4.2. Допоміжна література:

1. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кузіна Р.В. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: монографія.-Херсон, Видавничий дім «Гельветика», 2018.-252 с.
2. Івахненко В.М., Кириченко К. Г. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. *Вчені записки*. № 14. Частина 2. С.179-185.
3. Клименко Я.В. Сутність консолідованої фінансової звітності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 2017, вип. 31. С.208-218.
4. Костюченко В.М. Методологія й організація обліку і аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці: автореф. дис... д-ра екон. наук. Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". К., 2008. 33 с.
5. Лучко М. Р. Консолідована фінансова звітність: системний підхід до побудови та розвитку: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.09. Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". К., 2008. 29 с.
6. Лучко М. Р., Яцишин С.Р. Холдинг як форма об'єднання підприємств у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 20 листоп. 2017 р.] . Т. 1. редкол.: Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 97-101.
7. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. *База даних «Законодавство України»/ВР України*. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
8. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами і допов.). *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
9. Семчук І.В., Мазур В.Г. Удосконалення процесу формування консолідованої фінансової звітності на етапі наступної консолідації звітності. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 732—737.
10. Сторожук Т.М. Зміна системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності на вимогу часу. *Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу*: тези виступів Міжнар. наук. конф. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. 480 с. С.277-279.
11. Яцишин, С. Р. Визначення суті та регулювання діяльності дочірнього підприємства у нормативно-правових актах України як складові економічної безпеки. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 30 листопада 2016 р.) :тези доповідей. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. С. 171-173. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/16921>.
12. Consolidation vs. Equity Method of Accounting. URL: <http://smallbusiness.chron.com/consolidation-vs-equity-method-accounting-55300.html>

4.3. Інформаційні ресурси Інтернет

1. Сайт Верховної Ради України: URL: <http://www.rada.gov.ua>
1. Сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>
2. Сайт ЛІГА: Закон. URL: <http://www.liga.net>
3. Сайт Міністерства Фінансів України URL:<http://www.minfin.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міжнародної федерації бухгалтерів. URL: <http://www.ifac.org>
5. Нормативні документи Аудиторської палати України. URL: <http://www.apu.com.ua>
6. Сайт кафедри бухгалтерського обліку URL: <http://www.kaf-buh-nudpsu.at.ua>

4.4. Міжнародні видання

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору. URL: <http://www.minfin.gov.ua/document/81046/B4.pdf>.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>(дата звернення: 02.09.2019).
2. Academic Journals & Conferences of Lviv Polytechnic National University.
3. Journal of Accounting Research.

4. Sustainable development of economy/*Білоцерківський національний аграрний університет, Університет економіки і підприємництва, Інститут економіки, технологій і підприємництва.*
5. Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр./Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин.
6. Журнал європейської економіки: наук. журн. / Терноп. нац. екон. ун-т.
7. Збірник наукових праць "Фінанси, облік і аудит"/Київський національний економічний університет.
8. Збірник наукових праць «*Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*» / Національна академія статистики, обліку та аудиту.
9. Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу» /Житомирський державний технологічний університет.
10. Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес- Інформ».
11. Науково-теоретичний журнал «Наука й економіка»/ПВНЗ «Хмельницький економічний університет».
12. Фаховий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки».